Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 243 | Łódź, Środa, 19 października 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, י"ט תשרי תרצ"ג | № 243
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל

פראטעסט-אקציע פון פוילישע סוחרטום
געגן דער געפלאנטער ענדערונג אין׳ם צוואנגס-זונטאג-רוה

וואַרשאַ, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די געפּלאַנטע פעראָרדנונג וועגן די ענדערונג אין די האַנדעלס-שעה׳ן און הנחות אין צוואַנגס-זונטאג-רוה, האָט אַרויסגערופען אַ שטורם אין געוויסע קרייזען.

דער פּרעזעס פון דער וואַרשאָווער האַנדעלס-קאַמער אינדזש. קלאַרנער צוזאַמען מיט׳ן דירעקטאָר יאַקובאָווסקי האָבען נעכטען קאָנפערירט מיט׳ן האַנדעלס-מיניסטער און אָנגעוויזען אויף דער בעאונרוהיגונג וואָס האָט אַרויסגערופען דער געפּלאַנטער דעקרעט אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען, אויך האָט שטאַרק פּראָטעסטירט אין האַנדעלס-מיניסטעריום אַ דעלעגאַציע פון הויפּט-ראַט פון דער פעראייניגונג פון פוילישע סוחרים-פעראיין.

די דעלעגאַציעס האָבען אָנגעוויזען, אַז די געפּלאַנטע רעפאָרם ליגט נישט אין אינטערעס פון דעם פוילישען סוחרטום און האַנדווערקער.

דער וויצע-מיניסטער לעכנעצקי, האָט געזאָגט צוזאָגען, אַז דער ענין וועט באַהאַנדעלט בעטראַכט ווערען מיט׳ן אנטייל פון די פעראינטערעסירטע.

„וויעטשור וואַרשאַווסקי" ווייסט צו דערצעהלען, אַז דער געפּלאַנטער דעקרעט ווערט איצט בעטראַכט דורך מאַרשאַל פּילסודסקי.

פוילישער פליהער אין אמעריקא
איז דער׳הרג׳עט געוואָרען בעת א קאטאסטראפע

נ י ו - י א ר ק, 18 (ספ. טעל.)

בעת א פליה-קאַטאַסטראָפע אין שטעטעל אָנגראם איז דער׳הרג׳עט געוואָרען דער פוילישער פליהער יוזעף קאָוואַלסקי. קאָוואַלסקי איז געווען א בעקאנטער פליהער אין אמעריקא.

א בעקאנטער דייטשער זשורנאליסט
דער׳הרגעט געוואָרען בעת אַן׳אויטא-קאטאסטראפע

פ א ר י ז, 18 (ספ. טעל.)

בעת אַן׳אויטאָ-קאטאסטראָפע איז דער׳הרגעט געוואָרען דער בעקאנטער דייטשער פאציפיסטישער זשורנאליסט קארל מערטענס צוזאמען מיט זיין פריינדין פרידע אדאם. מערטענס איז געווען אַקרעדיטירט ביי דער פעלקער-ליגע אלס מיטארבייטער זון דער „וועלט-ביהנע".

געשטארבען א בעקאנטער דייטשער שריפטשטעלער

ב ע ר ל י ן, 18 (ספ. טעל.)

נעכטען ביינאַכט איז אין דייטש-פּאָמערן געשטאָרבען דער בעקאנטער דייטשער שריפטשטעלער ריכארד סקאָוראָנעק. סקאָוראָנעק איז געווען בעקאנט מיט זיינע אנטי-פוילישע אַרויסטרעטונגען.

שווערע באהן-קאטאסטראפע אין רומעניען
24 טויטע און 7 שווער-פעראוואונדעטע

בוקאַרעשט, 1. (ספּ. טעל.) אויפ׳ן באַהן-הויף אין טעמעשוואַר איז אַ טאָג פון די עלסטען שווער-פעראוואונדעטע, פון וועלכע 7 זענען ערשטאַר-אַ פּאַסאַזשיר-צוג, דער פאָסט-וואַגאָן און איין פּאַסאַזשיר-וואַגאָן זענען צושמעטערט געוואָרען, פון די חורבות האָט מען אַרויסגענומען 17 טויטע און 14 בען אויפ׳ן וועג אין שפּיטאָל.

די נייע ליטונג פון פעלקערבונד-סעקרעטאריאט

טרענדלענבורג (דייטשלאנד) קאנדידאט אויף אונטער-גענעראל-סעקרעטאר.

דער פראנצויז אווענאָל איז געוועהלט אלס גענעראל-סעקרעטאר.

וויצע-גען.-סעקרעטאר— דער איטאליענער אוריטי.

דער פארטיזאנער קריג אין מאנדזשוריען
שווערע לאגע פון יאפאנישען מיליטער

לאָנדאָן, 18 (ספּ. טעל.)

„מאָרנינג פּאָסט" מעלדעט אויס טאָקיאָ, אַז אין צפון-מערב טייל פון מאַנדזשוריען, האָבען די כינעזישע פּאַרטיזאַנער ערמאָרדעט דעם יאַפּאַנישען קאָנסול צוזאַמען מיט עטליכע בעאַמטע.

די פּאַרטיזאַנער האָבען אונטער דער אָנפיהרונג פון גענעראַל סופּינג-ווען פערנומען מאַנטשוּלי און הײלאַר. די לאַגע פון יאַפּאַנישען מיליטער אין דער געגענד איז אַ שווערע. די יאַפּאַנישע הויפּט-קוואַרטיר אין מוקדען האָט איבערגעשיקט דעם גענ. סופּינג-ווען אַן׳אולטימאַטום, וואָס פערלאַנגט תיכף צו בעפרייען 200 יאַפּאַנער און קאָרעאַנער פון געפאַנגענשאַפט.

לאָנדאָן, 18 (ספ. טעל.)

פון כאַרבין מעלדעט מען, אַז אין דער שטאָט מולאַנטיען אויף צפון פון כאַרבין האָט אַ באַנדע כינעזישע רויבער ערמאָרדעט אַן׳אַמעריקאַנער קאַטוילישען מיסיאָנער.

אויפגעריסען א צוג מיט אמוניציע

לאָנדאָן, 18. (ספּ. טעל.) פון ריאָ-דע-זשאַנעיראָ מעלדעט מען, אַז נעבען ענטרא ריאָס, אין שטאַט ריאָ-דע-זשאַנעיראָ, איז אויפגעריסען געוואָרען אַ צוג, וועלכער האָט געפיהרט אַ גרויסען טראַנספּאָרט אַמוניציע, 6 פּערזאָן זענען דערהרגעט געוואָרען, 12 שווער פערוואונדעט.

פאלקס-אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסט. ארגאניז. אין לאדז
זאל „הזמיר"
אל. קאשטשושקי 21.
היינט, מיטוואך, דעם 3. טאָג חול המועד סוכות (19 אָקט.) 8.30 אָוונט

פייערליכע ערעפנונג
פון פארלעזונגס-יאָהר 1932/33

מיט פ. לגענדען פּראָגראַם: 1) ערעפנונג — דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט; 2) „די אויפגאַבען פון פאָלקס-אוניווערזיטעטען" — רעפעראַט פון ד"ר י. פרענקעל; 3) „די משיחישע בעוועגונגען אין פוילישען יודענטום — רעפעראַט פון ד"ר י. שיפּער (וואַרשאַ); 4) רעציטאַציעס — העברעאישע סטודיאָ.
איינגאַנגס-בילעטען צו 50 גר. און 1 זל. שוין צו בעקומען אין ציוג. ביוראָ, שרודמיעסקאַ 29

לעזט און פערשפרייט
— דאס. נייע — פאלקסבלאט"

בעלגישע רעגירונג איז דימיסיע

בריסעל, 18. (ספּ. טעל.) די רעגירונג פון רענטין האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע.

מעדאל פון דער דייטשער רעגירונג פאר הערריא

פּאַריז, 18. (ספּ. טעל.) אויפ׳ן אויפטראג פון הינדענבורג, האָט דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז פאָן העש איבערגעגעבען הערריאָן אַ מעדאַל צוליב דער הונדערט-יעהריגער יאָהרצייט פון געטיק. זייט דעם יאָהר 1914 איז דאָס ערשטע מאָל, וועט די דייטשע רעגירונג זאָל אָפיציעל אויסצייכענען אַ פראַנצויזישען מלוכה-מאַן.

שבועה דאורייתא!

דאָנערשטאג, דעם 20. אָקטאָבער ד. י. 10 אַ זייגער פריה וועט אין דער ווילקער שוהל, זאַכאָדניאַ 56, שווערען יענקעל בערעק (ארבייט ביי נחום זיגער, גרינער מאַרק 6), זוהן פון לוטאָמירסקער דאָזאָר שלמה בערעק וועגען אַ סכסוך איבער 122 זל. וואָס ער פאָדערט זיך, וואָס עס קומט איהם נישט. יענהעל דימאנט, בענעדיקטאַ 17.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאַמגאַרנס
בילצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פאַלטנס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאָר
אין פראנט, II שטאק

פאר גאלד, בריליאַנטען
און לאמבארד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פרייזען
איזידאָר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 72-221
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.
1640

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פון הארץ- און לונגען-קראַנקהייטען
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָוונד

8-טוגג, בעקער-מייסטער אין לאדז
היינט, מיטוואך, דעם 19-טען אָקטאָבער, 6 אַ זייגער אָוונד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פילסודסקיעגאָ 57
אַ אויסערגעוועהנליכע
פערזאמלונג
אין בעצוג וועגען די נייע פעראָרדנונגען, וואָס דראָהט אַ אונטערגאַנג פון גאַנצען בעקער-פאַך.
אַלע בעקער-מייסטער אין לאָדז ווערען געבעטען צו קומען פּינקטליך צו דער פערזאמלונג.
די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז

בעת עקזעקוציעס פון חובות

וועט מען קענען אדורכפיהרען פערזענליכע רעוויזיעס ביים בעל-חוב

וואַרשא, 18 (טעלעפאָניש)

היינט איז פערפעפנטליכט געוואָרען די פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום אין דער פראַגע פון אַדורכפיהרען פערזענליכע רעוויזיעס בעת עקזעקוציעס.

אין דער פעראָרדנונג ווערט געזאָגט, אַז אויב דער צאָהלער וועט נישט האָבען קיין גענוגענד פערמעגען צו דעקען דעם חוב, און ס'וועט זיין אַ פערדאַכט אַז ער האָט עפּעס פערמעגען בעהאַלטען, וועט דער, וואָס פיהרט אַדורך די עקזעקוציע קענען אַדורכפיהרען אַ פערזענליכע רעוויזיע.

פאַר'ן אַדורכפיהרען די פערזענליכע רעוויזיע וועט דער עקזעקוטאָר מוזען אויפפאָדערען דעם צאַהלער, אַז ער זאָל אַרויסגעבען דאָס געלד אָדער ווערטזאַכען וואָס ער האָט ביי זיך. אויב דער צאָהלער וועט דאָס נישט טון, וועט מען קענען צוטרעטען צו דער פערזענליכער רעוויזיע, בעת וועלכען דער רעווידירטער וועט מוזען העפליך בעהאַנדעלט ווערען. אויב דער, וואָס מ'וויל איהם רעווידירען וועט זיך ווערלען אַקעגענשטעלען וועט מען קענען אָנקומען צו דער הילף פון פאָליציי. די פעראָרדנונג געהט אַריין אין קראַפט אין צוויי וואָכען ארום.

דייטשלאַנד דרעהט זיך אַרויס

פון אנטייל אין א קאנפערענץ פון די גרויסע מלוכות

בערלין, 18. (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון דער פרעסע, האָט דער ענגלישער שאַרזשע־דעאַפער, וועלכער האָט וויזיטירט דעם דייטשען אויסערן־מיניסטער נייראַט, אַרומגערעדט די פראַגע פון אַדורכפיהרען אַ דירעקטען מיינונגס־אויסטויש צווישען ענגלאַנד און דייטשלאַנד וועגען דער בעוואַפנונגס־פראַגע, ווי אויך די פראַגע פון אויסוועהלען אַן אַנדער אָרט פאַר דער קאָנפערענץ פון די מלוכות אין עטוואַפנונגס־פראַגען.

פאַריז, 18. (ספ. טעל.) דער ענגלישדייטשער מיינונגס־אויסטויש וועגען דער פראַגע פון דייטשלאַנדס אנטייל אין דער קאָנפערענץ פון 4 מלוכות אין גענף, האָט אַרויסגערופט אויפ'ן עטען פלאַן די פערזענטירונג פון די פאָליטישע קרייזען, אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע ערקלערונגען פון מאַקדאָנאַלדען. די פאַריזער פרעסע בעטאָנט, אַז דייטשלאַנד פרובט אָנצוווענדען אַלע מיטלען, אַז די קאָנפערענץ זאָל נישט צושטאַנד קומען.

דייטשלאַנד האָט נאָך נישט געזאָגט דאָס לעצטע וואָרט

האָט מאַקדאָנאַלד געזאָגט אין א רעדע

לאָנדאָן, 18 (ספ. טעל.)

די נאַציאָנאַלע אַרבייטער-פּאַרטיי האָט היינט אַרויסגעגעבען אין האָטעל טראָקאַדעראָ. אַ באַנקעט לכבוד דעם פּרעמיער מאַקדאָנאַלד. אויף דעם דאָזיגען באַנקעט האָט דער פּרעמיער געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט, אַז די ענגלישע רעגירונג וועט זיך בעמיהען צו בעוועגען דייטשלאַנד צוריקצוקעהרען צו דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ און האָט בעטאָנט, אַז ענגלאַנד און פראַנקרייך זענען דעצידירט איבערצוברעכען דעם קריזיס וועלכען עס לעבט איבער די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ. מאַקדאָנאַלד האָפט, אַז דייטשלאַנד האָט נאָך נישט געזאָגט דאָס לעצטע וואָרט, די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ קען נישט בלייבען אויף קיין טויטען-פּונקט ווייל דאָס וואָלט געווען אַ גרויסער פערלוסט פאַר דער גאַנצער וועלט.

אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט

פאַריז, 18 (ספ. טעל.)

היינט איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ דעקרעט, וועלכער רופט צונויף אַן אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט אויפ'ן 25 אָקטאָבער.

שרעקליכער שטורם-ווינד איבער נעאַפּאָל

נעאַפּאָל, 18. (ספ. טעל.) געסטערן ביינאַכט איז איבער דער שטאָט אַדורך אַ שרעקליכער שטורם ווינט. ס'זענען אַ סך ביימער געוואָרען דערבראָכען, ס'זענען איבערגעקעהרט געוואָרען לאָמטערנס. טויזענדער שויבעסטער זענען אויסגעהאַקט געוואָרען, 4 מענשען זענען דערהרגעט געוואָרען.

היטלער בעגריסט זיינע אַפּטיילונגען אין קאָבורג וואו היטלער איז איינגעלאַדען געוואָרען צו דער פערלאָבונג פון פרינצעסין סיבילע מיט פרינץ גוסטאַוו אַדאָלף פון שוועדען.

היטלער איז גרויסמוטיג

ער זאָגט זיך אָפּ אויף שטענדיג פון מלוכה-פּענסיע

בערלין, 18 (ספ. טעל.)

היטלער האָט ווידער נאָכטען גערעדט אין קעניגסבערג. צווישען אַנדערען האָט ער שטאַרק קריטיקירט דעם ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם פון פּאַפּענס רעגירונג.

מ'דאַרף איצט אין גאַנצען נישט רעדען וועגען געזונדמאַכען ווירטשאַפטליך דייטשלאַנד, דער שווערפּונקט ליגט אין דער פּאָליטישער לאַגע. מאָטיווירענדיג זיין אָפּזאָג צוזאַמענצואַרבייטען מיט פּאַפּענען, האָט היטלער געזאָגט:

— מיר ווילען די מאַכט און נישט קיין כיבודים. איך זאָג זיך אָפּ אויף דער גאַנצער צוקונפט פון אַלערליי מלוכה-פּענסיעס. ווען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען וועלען בעקומען די מאַכט וועט זי קיינער נישט קענען מעהר אַרויסרייסען זיי פון די הענד, אויב דאָס וועט געשעהען אַ יאָהר פריהער, אָדער אַ יאָהר שפּעטער, האָט נישט קיין שום בעדייטונג.

צווייטע ראַטע פון דער פראַנצויזישער הלוואה

וועט אויסגעצאָהלט ווערען סוף אָקטאָבער

וואַרשא, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די פינאַנציעלע קרייזען האַלט מען, אַז אין די לאַנג־רויערענדע אונטערהאַנדלונגען וועגען אויסצאָהלען די צווייטע ראַטע פון דער פראַנצויזישער הלוואה אויף צו בויען די באַהן־ליניע שלעזיען—באַלטיק, איז אַריינגעטרעטען אַ גינסטיגע ווענדונג אין די אויסצאָהלונג פון דער ראַטע וועט קומען סוף אָקטאָבער.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
מעכטיגע דראַמע פון לאַנד פון דער אויפגעהענדער זון
בלויער עקספּרעס
פילם פון דער סאָוויעטישער פּראָדוקציע.
אין די הויפּט-ראָלען:
Czerniak i Sawaliew.
ס'גיהטען אָנטייל אמעריקאַנער, יאַפּאַנער, כינעזער, אַרבייטער, פּרויען, קינדער. די אַקציע גייט פאָר אין וואַגאָנען פון אַ לויפענדען צוג.
אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג.

Dr. med.
Józef Imich
ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערען-קראַנקה.
אָרדינאַטאָר פון קריין-שפּיטאַל א. נ. פּרעז. מאָשטשיצקי.
צוריקגעקעהרט
מאַניושקע 1. טעל. 209-97.

דער ערשטער געזאַנדטער פון דער נייער מלוכה אין ווייטען מזרח מאַנטשוקואָ. דער געזאַנדטער איז געשיקט געוואָרען נאַטירליך קיין יאַפּאַן.

ענגלאַנד'ס אויפגאַבען אין ארץ-ישראל

לאָרד רידינג'ס ערקלערונג אין ניו-יאָרק

ניו-יאָרק. (יט"א) לאָרד רידינג, וועלכער איז לעצטענס אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק, האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן יט"א-מיטאַרבעטער ערקלערט וועגען ענגלאַנד'ס אויפגאַבען אין ארץ-ישראל פאָלגענדעס:

„פיל יודען האַלטען, אַז דער אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין א"י איז אַ ריין-יודישער ענין. דאָס איז אָבער נישט ריכטיג, עס איז פּאַקטיש אַן ענגלישע פראַגע." ענגלאַנד האָט, דורך דער באַלפור-דעקלאַראַציע, זיך פערפליכטעט אויפצובויען די יודישע נאַציאָנאַלע היים. איך פערזענליך, האָט ערקלערט לאָרד רידינג, בין איבערצייגט, אַז די ענגלישע רעגירונג, נישט קוקענדיג פון וועלכער פּאַרטיי זי בעשטעהט, וועט אויספיהרען די פערפליכטונגען, וואָס די באַלפור-דעקלאַראַציע האָט אויף איהר אַרויפגעלעגט".

רעדענדיג וועגען זיינע איינדרוקען פון זיין לעצטען בעזוך אין ארץ-ישראל, האָט לאָרד רידינג אויסגעדריקט זיין בעוואונדערונג פאַר די דאָרטיגע יודישע דערגרייכונגען. ארץ-ישראל איז איצט כמעט דאָס איינציגע לאַנד, וואָס האָט פערהעלטנישמעסיג ווייניג געליטען פון דעם עקאָנאָמישען וועלט-קריזיס. ער האַלט אויך, אַז די קאַפּיטאַלען, וואָס די יודען פון פערשידענע לענדער אינוועסטירען אין א"י, ברענגען גוטע רעזולטאַטען.

אויף דער פראַגע, וואָס פאַר אַ ווירקונג אַ מעגליכע היטלער-רעגירונג אין דייטשלאַנד קאָן האָבען אויף דעם פרידען אין אייראָפּאַ. און בעזונדערס אויף דער לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד, האָט לאָרד רידינג געזאָגט: „מיר וועלען בעהאַנדלען די דאָזיגע פראַגען, ווען זיי וועלען ענטשטעהען. צו וואָס רעדען וועגען זיי איצט?"

לאָרד רידינג, וועלכער איז אַמאָל געווען וויצע-קעניג פון אינדיען, האָט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אַז אינדיען וועט מיט דער צייט ווערען אַן אומאָפּהענגיגע ענגלישע דאָמיניע. ער האַלט נישט, אַז עס איז מעגליך אַ רעוואָלוציע אין אינדיען. ווען לאָרד רידינג איז געפרעגט געוואָרען וועגען זיין מיינונג וועגען רעם אינדישען פיהרער גאַנדי, האָט ער געזאָגט: „גאַנדי איז מעהר אַ סאָציאַלער רעפאָרמאַטאָר, ווי אַ פּאָליטיקער".

לאָרד רידינג האָט געלייקענט, אַז ער איז געקומען קיין אַמעריקאַ מיט אַ וועלכער עס איז פּאָליטישער מיסיע, הגם ער האָט צוגעגעבען, אַז ער וועט זיך זעהען אין וואַשינגטאָן מיט אַמעריקאַנער שטאַטסלייט און מעגליך אויך מיט דעם פּרעזידענט היבער.

דער ענגלישער קרוינפּרינץ און זיין ברודער, פּרינץ דזשאָרדזש

אויף בעזוך אין די האַמבורגער אַרבייטער-קאָלאָניעס

דער רעוויזיאניסט ניימאן

אנגעהויבען א הונגער-שטרייק אין ירושלים'ער תפיסה

ער פאדערט מ'זאל איהם איבערשיקען אין דער פאליטישער אפטיילונג

ירושלים, 18. (יט"א טעלעגראפיש)
דער רעוויזיאניסט ניימאן, וועלכער איז ווי בעוואוסט, פער'משפט געווארען אויף 21 טעג ארעסט פאר פרובען צו בלאזען שופר נעבען דער כותל מערבי, האט אין דער תפיסה אנגעהויבען א הונגער-שטרייק. ער פאדערט, מ'זאל איהם איבערפיהרען פון דער קרימינעלער אין דער פאליטישער אפטיילונג.

גאנדהי שווער קראנק

זיין קראנקהייט ווערט אבער געהאלטען בסוד

לאנדאן, 18. (ספ. טעל.) „דיילי העראלד" מעלדעט, אז מאהאטמא האט בעקומען אן'עפילעפטישען אנפאל.
גאנדהי'ס צושטאנד זאל זיין זעהר ערנסט.
די אינדישע רעגירונג האט מורא, אז די ידיעה וועגען גאנדהי'ס קראנקהייט זאל זיך נישט ארויסבעקומען אין גאס, ווייל דאס וואלט ארויסגערופען א נייע כוואליע פון אונרוהען געגען די ענגלענדער.

באנדיטען צוגערויבט

און פערפיהרט א בעקאנטען יודישען כלל-טוער אין בוענאס-איירעס

בוענאס-איירעס (יט"א) באנדיטען האבען אוועקגערויבט דעם בעקאנטען יודישען כלל-טוער און פרעזעס פון יודישען שפיטאל אין בוענאס-איירעס ד"ר חיים פאוועלוקעס. די כאפער פאדערן 100.000 פעזעס אויסלייז-געלד. דר. פאוועלוקעס האט דורך די באנדיטען צוגעשיקט זיינע קרובים א בריף, אין וועלכען ער שרייבט, אז זיין לעבען איז אין געפאהר. דער פאל האט ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

די ענטוויקלונג פון יודישען לעבען אין גדיניא

גדיניא, (יט"א) א דאנק דעם ענטשטעהן פון דער יודישער קהלה אין גדיניא, האבען זיך דערנענטערט צום יודישען לעבען מעהרערע אסימילירטע יודען, וועלכע פערנעמען פערשידענע פעראנטווארטליכע פאסטענס אין גדיניא.

אין די ימים-נוראים זענען געוועזען ביים דאווענען העכער 100 פערזאן. מענער און פרויען. אויך די שחיטה איז רעגולירט געווארען.

20 טויזענד קאזאקען

ווילען קעמפען אין פאראגוואי געגען באליוויען

אסונטשען (פאראגוואי), 18. (ספ. טעל.)
20 טויזענד קאזאקען וואס וואוינען אויסער די גרענניצען פון סאוויעט רוסלאנד האבען זיך געווענדעט צו דער פאראגווייאישער רעגירונג, אז זיי ווילען קעמפען געגען באליוויען, זיי ווילען דיזעלבע בעדינגונגען וואס די פאראגווייאישע אפיצירען און זעלנער. זיי פערלאנגען אבער, אז נאך דער מלחמה זאלען זיי בעקומען ערד אויף דער באליווישער גרעניץ, וואו זיי ווילען זיך בעזעצען, דער פאראגווייאישער גענעראל-שטאב בעטראכט איצט די דאזיגע ווענדונג.

שווערע באהן-קאטאסטראפע

מיט 100 טויטע אין רוסלאנד

מאסקווע, 18. (ספ. טעל.) אויף דער סטאנציע לובלינא, הינטער מאסקווע איז געשעהען א קאטאסטראפע מיט א פאסאזשיר-צוג פון קאווקאז, 100 פאסאזשירען זענען דערהרגעט געווארען, ס'זענען פערהאן פיל פערוואונדעטע.

ענגלאנד געקינדיגט דעם האנדלס-אפמאך מיט די סאוויעטען

די ארבייטער פון ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 18. (ספ. טעל.) דער ענגלישער פארלאמענט האט אנגעהויבען צו ארבייטען, די ערקלערונג פון מיג. טאמאס, אז ס'איז געקינדיגט געווארען דער האנדעלס-אפמאך מיט סאוויעט-רוסלאנד איז ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען. די ליבאר פארטיי און די ליבעראלען זענען איבערגעגאנגען צו א שארפער אפאזיציע, מ'האלט, אז מאקדאנאלדס רעגירונג וועט זיך נישט האלטען לענגער פאר 6 חדשים.

ווי אזוי וועט געדעקט ווערען דער דעפיציט אין בודזשעט

רעפארם אין דער סאציאלער געזעצגעבונג — רעדוקציע פון די בעאמטען-פענסיעס

ווארשא, 18. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועט דער דעפיציט פון בודזשעט אויפ'ן קומענדיגען יאהר בעטרעפען 400 מיליאן זלאטעס. אויף צו דעקען דעם דעפיציט וויל די רעגירונג רעאליזירען א גאנצע רייה פראיעקטען וואס זענען פערבונדען מיט דער רעפארם פון דער סאציאלער געזעצגעבונג. אין „בעבע" קלוב איז שוין געקומען צו א הסכם וועגען די דאזיגע פראיעקטען.
סזוערט אויך פראיעקטירט ווייטער צו רעדוצירען די פענסיעס פון די מלוכה-בעאמטע.

פערבאנד פון ראבינער מיט אקאדעמישער בילדונג

ווארשא, (י.ט.א.) דאס קולטוס- און בילדונגס-מיניסטעריום האט בעשטעטיגט דעם סטאטוט פון פערבאנד פון ראבינער מיט העכערער בילדונג אין פוילען. די גרינדער פון פערבאנד זענען די ראבינער ד"ר מארקוס ברוידע פון לאדז, פראפ. משה שאר (ווארשא) און ד"ר לוי פרוינד (לעמבערג).
אין צוזאמענהאנג דערמיט טרעט שוין צו דער פערבאנד צו דער ארבייט.

נאך די געשעהענישען אין וויען

די ווינער הויכשולען בלייבען געשלאסען

ווין, 18 (ספ. טעל.) דער נייער מיניסטער פאר עפענטליכער זיכערקייט מאיאר פעי, האט ארויסגעגעבען א צייטווייליגען פערבאט צו מאניפעסטירען, איינצוארדנען מאניפעסטאציעס און פערזאמלונגען אונטער'ן פרייען הימעל. דער דאזיגער פערבאט איז חל אויף די נאציאנאל-סאציאליסטען, סאציאל-דעמאקראטען און קאמוניסטען.
דער קאנצלער דאלפוס האט נעכטען אויפגענומען די פארשטעהער פון די פאליטישע ריכטונגען און די פארשטעהער פון דער זיכערהייטס-מאכט, וועלכע האבען פערלאנגט צו ענטוואפנען די פריוואטע מיליטער ארגאניזאציעס.
ווין, 18 (ספ. טעל.)
א קאנפערענץ פון די רעקטארען פון די ווינער הויכשולען האבען פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אין וועלכען ס'איז געזאגט, אז דאס שליסען די ווינער הויכשולען איז געקומען צוליב'ן פראטעסט געגען די געשעהענישען אין סימערינג, בעת וועלכע פיל סטודענטען פון די ווינער הויכשולען זענען פערוואונדעט געווארען. די הויכשולען וועלען נישט פריהער געעפענט ווערען, ביז די רעגירונג וועט גאראנטירען, אז אזעלכע געשעהענישען וועלען זיך נישט איבערחזרן.
דער קאמוניקאט פאדערט אויף די סטודענטען זיך רוהיג צו פערהאלטען.

22 רייכס-דייטשע היטלער-פיהרער

ווערען ארויסגעשיקט פון דאנציג

דאנציג (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דאנציגער שטאט-ראט איז בעת דער דעבאטע וועגען די היטלער-איבערפאלען אין די דאנציגער גאסען, מצד דער דייטש-נאציאנאלער רעגירונגס-פארטיי ערקלערט געווארען, אז דער סענאט האט צונויפגעשטעלט א רשימה פון 22 רייכס-דייטשע היטלער-פיהרער, וועלכע זענען פון מינכענער ברוינעם הויז ספעציעל דעלעגירט געווארען קיין דאנציג אין פאל אויב די היטלעריסטען וועלען פארטזעצען זייערע טעראר-מעשים, וועלען זיי ארויסגעשיקט ווערען פון דאנציג.

וועגען ענטוויקלען די טוריסטיק קיין חיפה

ירושלים (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער פארשטעהענדער פערבינדונג פון חיפה-פארט, וועלכער וועט זיין איינער פון די גרעסטע אויפ'ן מיטעללענדישען ים, איז אין חיפה פארגעקומען א פערזאמלונג פון יודישע האטעל-אייגענטימער, אויף וועלכער עס זענען ארומגערעדט געווארען א רייה פראגען אין צוזאמענהאנג מיט'ן פערגרעסערען די טוריסטען און פרעמדען-בעוועגונג אין דער דאזיגער שטאט. עס איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א פערבאנד פון האטעל-אייגענטימער, ביי וועלכען עס וועט געגרינדעט ווערען א ביורא פאר טוריסטיק.

וויפיל יודען לעבען אין טוניס

טוניס, (י.ט.א.) לויט די אפיציעלע בעריכטען פון דער פארציהריגער פאלקס-צעהלונג לעבען אין טוניס 56,248 יודען. זייט דעם יאהר 1926 האט זיך די יודישע בעפעלקערונג פערגרעסערט מיט 2005 נפשות.

אויטאבוס-קאמוניקאציע דורך דעם מדבר סיני

ירושלים (יט"א) דער מדבר סיני, דורך וועלכען יודען האבען אמאל געוואנדערט אין משך פון 40 יאהר, וועט מען איצט קענען דורכשניידען מיט אנ'אויטאבוס אין פערלויף פון 12 שעה. עס איז איינגעשטעלט געווארען א שטענדיגע אויטאבוס-קאמוניקאציע צווישען ירושלים און קאיר. די אויטאבוסען פאהרען אפ פון ירושלים 2 מאל אין דער וואך.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—
אין כעלמי פון 8—9 פריה.

5 יודען צווישען די 20 ארויסגעשלאסענע

פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין סאוו.-רוסלאנד

מאסקווא, (יט"א) צווישען די 20 אנגעזעהענע טוער, וואס זענען לעצטענס ארויסגעשלאסען געווארען פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין סאוויעט-רוסלאנד זענען פערהאן 5 יודען: קאמעניעוו, זינאוויעוו, סאסקי, מעבעל, היסטאריקער – מארקסיסט, ליטעראט און לעקטאר פון מארקסיסטישען אינסטיטוט אין מאסקווע, ראבקין, א געוועזענער בונדיסט, וואס איז שוין איינמאל ארויסגעשלאסען געווען פון דער פארטיי פאר געהערען צו דער טראצקיסטישער אפאזיציע, ראוויטש טשערקארסקי, אליין אמאל א מיטגליד פון דער צענטראלער קאנטראל-קאמיסיע, אין וועלכער עס געהען איין נאך ארויסגעווארפענע אלטע קאמוניסטען.
קאמעניעוו, זינאוויעוו און ראוויטש-טשערקאסקי ווערען בעשולדיגט אין דעם, אז זיי האבען געוואוסט וועגען דער עקזיסטענץ פון דער קאנטער-רעוואלוציאנערער גרופע און נישט געמאלדען וועגען דעם דער פארטיי. אזוי ווי זינאוויעוו און קאמעניעוו האבען געבראכען זייער ווארט, וואס זיי האבען געגעבען דעם 15-טען צוזאמענפאהר פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אז זיי וועלען זיך אפזאגן פון תנאים אונטערוואפען דעם ווילען און די בעשלוסען פון דער פארטיי, איז פאר זיי שוין געשלאסען געווארען יעדער וועג צוריק צו דער פארטיי.

אנטי-רעליגיעזע מיטינגען

אין דער געביידע פון דער מאסקווער כאר-שוהל

מאסקווע (יט"א) לעצטענס זענען אפגעהאלטען געווארען אנטי-רעליגיעזע מיטינגען אין דעם „פאליאקאוו-זאל", וואס איז א טייל פון דער מאסקווער כאר-שוהל, די „קעמפענדיגע אפיקורסים" האבען געפונען דעם פאליאקאוו-זאל, וואס געפינט זיך אונטער איין דאך מיט דער סינאגאגע, אלס דעם פאסטען פלאץ איינצוארדנען אנטי-רעליגיעזע מיטינגען. די ווענד פון דער סינאגאגע זענען אין גאנצען בעקלעבט געווארען מיט אנטי-רעליגיעזע פלאקאטען און לאזונגען. די אנטי-רעליגיעזע רעדנער פון די רעדנער האבען דערגרייכט צו די מתפללים אין דער סינאגאגע און דער בלאז-ארקעסטער וואס האט געדונערט צווישען איין רעדע און דער צווייטער, האט פערטויבט דעם קול פון דעם חזן אין דער כאר שוהל.
די מיטינגען האבען אנגעהאלטען די גאנצע צייט פון דאוונען. די פעגסטער פון זאל זענען געווען אפען, כדי דער גרויסער עולם, וואס האט זיך אנגעקליבען אויפ'ן הויף פון דער סינאגאגע, זאל בעסער הערען די רעדעס און די מוזיק.
די רעדנער האבען כאראקטעריזירט די כאר-שול אלס „די פעסטונג פון יודישען קלעריקאליזם", וואס שפארט זיך אן אויפ'ן בעל-הגוף און נעטמאן"

קלעפסידרעס
צו זעהר בילינע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

„נײַער פאָלקסבלאַט"

לאדז.
19 אָקטאָבער 1932

איז דאס א שטים פון געוויסן?

דער נייער אונגארישער פרעמיער געמבעס איז ביים איבערנעהמען זיין אַמט אַרויסגעטראטען מיט אַ דעקלאַראַציע, וועלכע איז געווען פאַר דער עפענטליכקייט אַ גרויסע איבעראַשונג. ער, אַ בעקאַנטער און פערביסענער אַנטיסעמיט פון דער סאַמער שוואַרצעסטער מאה האָט ערקלערט אָפען, אַז ער האָט חרטה אויף זיינע פריהעריגע איבערצייגונגען און מעשים, ער האָט ווייטער ערקלערט, אַז ער איז אַ געגנער פון וועלכע עס איז נישט פערפאָלגונגען געגען יודען און איז פאַר גלייכבערעכטיגונג פון אַלע בירגער אָהן אונטערשיד פון נאַציע און רעליגיע. וועגען דער דאָזיגער בעקעהרונג פון געמבעסען שרייבט ד"ר י. טהאָן אין אַן אַרטיקעל אין „נ. דז.":

צי קאָן מען גלויבען אין דער שטים פון געוויסען, וועלכע האָט אַזוי פיל בעוויזען צו טראָגען אויף זיך און איז נישט צוזאַמענגעבראָכען? לאָמיר זיך בקיצור דערמאָנען די טאַטען פון דאָזיגען הער. ערשט לעצטענס האָט מען אין די בלעטער גענוי דערצעהלט וועגען די אויפטוען פון הער געמבעס אין די ערשטע יאָהרען פון דער נאָכמלחמהדיגער אונגאַרישער מלוכה. אין די בלעטער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז געמבעס האָט געזוכט זיך צו דערנעהנטערען צו בעלאַ קון, דעמאָלט ווען יענער איז געשטאַנען ביי דער מאַכט; ער האָט אַפילו געוואָלט אָננעהמען אַ פאָסטען ביי בעלאַ קון. ווען דאָס איז נישט געלונגען, האָט ער גענאַרבייט אויף דער צווייטער זייט פון פראָנט. און ווען בעלאַ קון איז געפאַלען איז ער געוואָרען דער נקמה־נעהמער פאַר דעם בע'עולהטען אונגאַרישען פאָלק. אַזאַ מיסיע האָט איהם קיינער נישט איבערגעגעבען, ער האָט זי זיך אַליין גענומען. און דעמאָלט האָט זיך אָנגעהויבען אין אונגאַרן אַ טעראָר, וועלכען מען האָט אין קיין שום האַלב־געצמעסיגער, אָרער לאָמיר זאָגען, בלויז אַנשטענדיגער מענשליכער געזעלשאַפט נישט געזעהען, און די גאַנצע נקמה איז אויסגעגאָסען געוואָרען אויף די קעפ פון יודען. פאַרוואָס אויף יודען? גאַנץ איינפאַך, ווייל בעלאַ קון שטאַמט פון יודען. פאַר די פערברעכענס פון בעלאַ קון, וועלכער האָט אין זיין לעבען זיכער קיין איין מינוט נישט געטראַכט וועגען זיין יודישקייט, האָט געדאַרפט ליידען דאָס גאַנצע יודענטום, אָבער דאָס געוויסען פון ה' געמבעס האָט דיקטירט אַזאַ ריכטונג פון נקמה, און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ שחיטה פון יודען, אַ מוראַדיגע, אַ גרויזאַמע, מאַסענווייז האָט מען יודען אַריינגעוואָרפען אין די טורמע־לעכער און דאָרט האָט מען זיי אָהן געריכט און אָהן אורטייל פשוט דערשטיקט צום טויט. יודען פלעגען אין העלען טאָג פערשוואונדען ווערען פון זייערע וואוינונגען, פון דער גאַס, פון לאָקאַלען און מעהר האָט מען זיי נישט געקאָנט געפונען בלויז אַ צופאַל, פלעגט שפעטער פיהרען אויף די שפורען פון נאָמען, וואָס איז געבליבען נאָכ'ן אָיימען קרבן, ה' געמבעס האָט געהאַט זיינע ספעציאַליסטען תליינים, איינער פון זיי בלאָנקעט זיך לעצטענס אַרום שכורערהייד אַלס בעטלער איבער די גאַסען פון בודאַפעשט, אַ סבו"ה אַז ער האָט זיך געווענדעט צו דער בודאַפעשטער קהלה מען זאָל איהם בעשטימען אַן אונטערשטיצונג, עס איז ווירקליך אַ גרויסע סאַטיספאַקציע, ווען אַזאַ נישטיגער נפש גלויבט אין דער הויכמוטיגקייט פון דער יודישער נאַטור און ווייסט, אַז דאָס געפיהל פון נקמה איז איהר ווייט. אָט דאָס איז געווען די קאַריערע פון איינעם פון די תליינים, די אַנדערע זענען עפעס אויך נישט זעהר ווייט אַוועק.

אָבער ה' געמבעס איז אַוועק ווייט און איז געוואָרען פרעמיער אין זיין לאַנד. וועלכעס ער האָט נישט זעהר שטאַרק בעריהמט געמאַכט. און אין אין דער ווירקליכקייט — מענשען האָבען אויפגעצייטערט, ווען זיי האָבען דערהערט דעם נאָמען פון זייער פרעמיער, איז דאָס מעגליך? אַ פרעמיער מיט אַזאַ פערגאַנגענהייט? נאָך אַזעלכע טאַטען ווערען פרעמיער? נאָך אַט די, לאָמיר זאָגען, איינפאַכע פערברעכענס — אַ פרעמיער? אונגאַרן איז איצט אַ קליין און אָרים לאַנד, וואָס קאָן עקזיסטירען בלויז מיט דער הילף פון דער וועלט, און פאַר דער דאָזיגער הילף מוז זיין אַיין פאַראויסזעצונג: צוטרוי, צי קאָן מען האָבען צוטרוי צו מענשען פון טיפ געמבעס?

אפשר האָט ה' געמבעס בלויז אונטער'ן איינפלוס פון בולטע אויסדרוקען פון אומוויללען געמאָלדען פאַר דער גאַנצער וועלט אַז ער אַנערקענט נישט קיין שום אונטערשיד פון גלויבען א.אַ.וו.? מ'האָט פערשטאַנען צוואָס דער הער צילט און מען האָט זיך געטראַכט: נו, יאָ, פון דער הויכקייט פון פרעמיער־פאָטעל ענדערט זיך דאָס בילד. אָבער ה' געמבעס פיהלט וויפיל ער האָט אויפ'ן געוויסען און ער ווייסט, אַז דערצו איז וועניג אַזאַ מין אַלגעמיינע פערזיכערונג. ער האָט זיך אַלזאָ אָנגענומען מיט העלדישקייט האָט זיך עפענטליך אָפּגעזאָגט פון זיין ערקלעהאַפטער פערגאַנגענהייט און האָט גענומען לויבען די יודען, ער האָט פערזיכערט אַז ער האָט זיך ווידער איבערצייגט אין דער לאָיאַלקייט און פאַטריאָטיזם פון די אונגאַרישע יודען, אַז ער מאַכט נישט קיין שום אונטערשיד צווישען יודען און אונגאַרען, דער בעל־עבירה טוט תשובה, ער זאָגט צו פייערליך אַז ער וועט מעהר נישט זינדיגען.

צי דאַרף מען איהם גלויבען?... צי האָט דאָס איהם דיקטירט דאָס געוויסען, אָדער די אָדער יענע מאַטעריעלע נויטווענדיגקייט? אונגאַרן איז אָרים, און דאָס נישט ווידער אַמאָל, די גויט, וועלכע געהט צום יודען?

פאַר פריוואַט־אייגענטום. געגען נאַציאָנאַליזאַציע

פיהרער פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען וועגען זייער פראָגראַם

דער בעוואוסטער זשורנאַליסט, ניקערבאָקער, דרוקט ווייטער אויף די שפאַלטען פון דער „פאָסישער צייטונג" זיינע אינטערוויוען מיט די אָנגעזעהענסטע פּאָליטישע טוער וועגען דער פראַגע פון אויפבויען איירָאָפּע. נאָך זיין געשפרעך מיט מוסאָליני'ן, פאָן־פאַפּען און אַנדערע האָט ער איצט פערעפענטליכט אַ זעהר אינטערעסאַנטען אינטערוויו מיט דעם נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישען טוער גרעגאָר שטראַסער.

דאָס געשפרעך איז פאָרגעקומען אין אויפנאַהמס־זאַל פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען אין דעם האָטעל „קייזערהאָף". גרעגאָר שטראַסער, שרייבט ניקערבאָקער, איז דער איינציגער אין דער נאַצ.־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, וועלכער קאָן זיך גלייכען מיט היטלער'ן. מען האָט אָפטמאָל גערעדט, אַז אויב היטלער וועט קאָנען בעשטימען זיין רייכסקאַנצלער וועט דאָס זיין שטראַסער. שטראַסער איז דער מחבר פון דעם עקאָנאָמישען פראָגראַם פון דער פּאַרטיי, ער איז דער מענש, פון וועלכען מען ערוואַרט, אַז ער וועט זיין קאָמוניסטישער פון די קאָמוניסטען אַליין.

די ערקלעהרונגען, וועלכע שטראַסער האָט געגעבען דעם זשורנאַליסט, זענען דעריבער ספּעציעל אינטערעסאַנט.

— מיר אַנערקענען דאָס פּריוואַטע אייגענטום און פּריוואַטע איניציאַטיוו — האָט ערקלערט שטראַסער, — מיר אַנערקענען אונזערע חובות און אונזערע פערפליכטונגען צו צאָהלען; מיר זענען געגען נאַציאָנאַליזירען די אינדוסטריע און האַנדעל. מיר זענען געגען פּלאַנמעסיגער ווירטשאַפט אין סאָוויעטישען זין. מיר זענען געגען דער אינפלאַציע נאָר פאַר'ן גאָלד־סטאַנדאַרט. ווען מיר וועלען קומען צו דער מאַכט, וועלען מיר נישט אַריינברענגען קיין שום צוואַנגס־ענדערונגען.

און נאָכדעם האָט שטראַסער צוגעגעבען:

—מיר זענען געגען גרענעצלאָזער אויטאַרקיע. שטראַסער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון דעם טראַדיציאָנעלען עקאָנאָמישען פּראָגראַם פון די נאַצ.־סאָציאַליסטען, ווייל אין דעם ווייטערדיגען געשפרעך האָט ער ערקלערט:

— איך מיין, אַז דער קולמינאַציאָנס־פּונקט פון דעם קריזיס איז שוין אַריבער. איך גלויב, אַז די פּרייזען הויבען זיך שוין און די שווערסטע צייט פון דער דעפּרעסיע איז שוין דורכגעלעבט. דאָס בעדייט אָבער נישט, אַז אַלע מלוכות קענען דערפון אויפגעלעבט ווערען. מיר ווייזט זיך אויס, אַז דייטשלאַנד, אַ שטייגער, וועט ביים הויבען זיך פון די פּרייזען פון די רויה־מאַטעריאַלען שטאַרק ליידען. לויט מיין אויסרעכנונג וועלען די דייטשע פאַבריקאַנטען ביים הויבען זיך פון די פּרייזען אויף די רויה־שטאָפען דאַרפען איבערצאָהלען ביז אַ 1200 מיליאָן מאַרק.

ווי אַזוי איז ווילנע געוואָרען פּויליש?

אינטערעסאַנטער פאָרטראַג פון וואַיעוואָדע קאָשטשאַלקאָווסקי

דער ביאַליסטאָקער וואַיעוואָדע קאָשטשאַלקאָווסקי האָט די טעג געהאַלטען אַ זעהר אינטערעסאַנטען פאָרטראַג א. ד. ט. „ווי אַזוי איז ווילנע געוואָרען פּויליש?".

ער האָט געשילדערט פאַר אַ פולגעפּאַקטער אוידיטאָריע די פערשידענע מאָמענטען פון דער, אַזוי צו זאָגען, ווילנער עקספּעדיציע, אין וועלכער דער וואַיעוואָדע האָט, ווי ס'ווייזט זיך אַרויס, געשפּילט אַן ערשטראַנגיגע ראָלע, זייענדיג די רעכטע האַנד פון יוזעף פּילסודסקי.

ס'איז געווען אָנהויב 1919. ווילנע געפינט זיך ביי די באָלשעוויקעס. מ'הויבט אָן צו בעטראַכטען פּלערליי פּלענער, ווי אַזוי אָפּצונעמען ווילנע פאַר פּוילען. ס'ווערט אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט פון אַ קאָנספּיראַטיווער מעטיגקייט, פון דיווערסיע־כאַראַקטער, אין טייל פון דער באָלשעוויסטישער אַרמעע, כדי אַזוי אַרום צוגרייטען און רייף מאַכען דעם באָדען פאַר'ן פּוילישען חייל. דאָס דאָזיגע „שטיקעל אַרבייט" ווערט אָנפערטרויט דעם איצטיגען גרעיעוואָר סטאַראָסטע אַלייניטשעקאָווסקי און דעם פּאָרוטשניק גאַלינסקי. (אגב, האָבען זיך אין דער דאָזיגער אַקציע אויך בעטייליגט דער איצטיגער רעד. אַנצערעוויטש און דער ביאַליסטאָקער קרייז־סטאַראָסטע מיכאַלאָווסקי) בנוגע אַן אָפּענעם אָנגריף אויף דער באָלשעוויסטישער ווילנע, איז נישטאַ קיין איינינקייט אין דער דעמאָלסדיגער פּאָליטישער וואַרשאַ און אַז פּילסודסקי דעצידירט זיך לסוף דערויף, קלייבט ער אויס דערצו אַזאַ מאָמענט, ווען די פּאָליטיקער זענען ס'רוב אין אורלויב צוליב די חנאות, כדי פון קיינעם נישט געשטערט צו ווערען. ס'קומט פאַר דער ערש:ער מאַרש אויף ווילנע, ער נעלונגט, געג. דיריז־סמיגלי בעפרייט ווילנע פון די באָלשעוויקעס. פּילסודסקי, וועלכער געפינט זיך מיט זיין שטאַב אין אַ „טעפּלושקע" פאָרט אַריין אין אַ פאַר שעה אַרום רייטענדיג קיין ווילנע, נישט געקוקט אויף געג. סמיגליס התראות, אַז די שטאָט איז נאָך נישט פּילקאָם בעהערשט און אַז ס'איז נאָך בחזקת סכנה. פּילסודסקי מיט זיין שטאַב אַרדענט זיך איין אויף דער טראַקערגאַס. ס'ווערט אַרויסגעגעבען צו דער בעפעלקערונג אַן אויפרוף אין אַלע אָרטיגע שפּראַכען, אויך אין יודיש. ס'ווערט געשאַפען אַ „גענעראַל־פערוואַלטונג פון די מזרח־שטחים", בראש מיט יעושי אָסמאָלאָווסקי. דאָס אַלץ איז געשעהן דעם 24 אַפּריל 1919.

אַ קוריאָז: ס'זענען אין יענע טעג פאָרגעקומען גרויסע אַבלווּפס אויף די באָלשעוויקעס, וואָס זענען פערבליבען אין שטאָט. אין אַ געוויסען טאָג מעלדעט זיך אַ זשאַנדאַרם צום זשאַנדאַרם־שעף און זאָגט, אַז ער האָט געפּאַקט נישט מעהר און נישט וועניגער ווי דעם קאָמיסאַר... טראָצקי.

דער שעף הייסט אַריינפיהרען, עס קומט געלאָפען אַריין אַ ציווילער און שטעלט זיך מאַקע פאַר אַלס „קאָמיסאַרוש טראָצקי", ס'הייסט, אַז ער איז דער קאָמיסאַר פון... טראָק. געווען איז עס דער געוו. אַגראַר־מיניסטער און איצטיגער פּראָפעסאָר פון ווילנער אוניווערזיטעט, סטאַניעוויטש.

די גענעראַל־פערוואַלטונג האָט זיך גענומען ענערגיש צו דער אַרבייט און קודם כל צו שאַפען אַ מיליציע (נישט קיין פּאָליציי). בראש פון דער מיליציע איז בעשלאָסען געוואָרען אַוועקצושטעלען אַ מענשען, וואָס לפחות זיין נאָמען זאָל קלינגען ליטוויש. וואו נעמט מען אַזאַ איינעם? דערמאַנט זיך וואַיעוואָדע קאָשטשאַלקאָווסקי, אַז אין זיינע קאַמף־גרופּעס איז אַמאָל געווען אַ געוויסער קירטיקליס. דער נאָמען קלינגט עכט ליטוויש. מ'שטעלט איהם אַוועק בראש פון דער מיליציע. דאָס איז דערזעלבער קירטיקליס, וואָס האָט שפּעטער פערנומען דעם אַמט פון ווילנער וואַיעוואָדע און איז איצט וואַיעוואָדע פון תּאַמרען.

די אַזוי גערופענע צווייטע אָפּטיילונג פון שטאַב, פון וועלכער דער וואַיעוואָדע איז דעמאָלס געווען שעף, פיהרט אָן אַ פיבערהאַפטע פּאָליטישע אַקציע, אין פּרט פון דורכזעצען דעם געדאַנק פון אַ פעדעראַציע צווישען ליטע און פּוילען. צו דעם צוועק ווערען אַרויסגעגעבען 5 צייטונגען אין די פּלערליי אָרטיגע שפּראַכען, וועלכע דאַרפען בעאַרבייטען די עפענטליכקייט. אין ליטע האָבען דעמאָלס געהערשט עלעמענטען, וואָס האָבען זיך געפונען אונטער דייטשלאַנדס השפּעה, און פערשטעהט זיך, אַז אין דייטשלאַנד איז מען געווען פּראָאינטערעסירט נישט צו דערלאָזען צו דער דאָזיגע אחדות־קאָנצעפּציע פון ליטע מיט פּוילען. דייטש־פריינדליכע עלעמענטען האָבען געזיגט.

ביני לביני האָט זיך דאָס רעדעל אַ דריי געטון. ס'האָבען אָנגעהויבען אָנקומען שלעכטע גרוסען פון פראָנט ביי קיעוו, וואו פּילסודסקי האָט פריהער מאַרשירט אַזוי נצחונ'דיג. דער פראָנט איז געווען זעהר אַ לאַנגער. פּוילען האָט זיך קיין עצה נישט געקענט געבען מיט איהרע קליינע מיליטער־אָפּטיילונגען אויף אַזאַ צוציגענעם פראָנט. עקעגען־זשע דער געגנער איז געווען שטאַרק, מ'האָט מעהר נישט געקענט איינהאַלטען קיעוו, האָבען די פּוילישע חיילות זיך אָנגעהויבען צוריקציהען אויפ'ן גאַנצען פראָנט. די באָלשעוויקעס האָבען זיך ווידער דערנעהנטערט צו ווילנא. מ'האָט אָנגעשטרענגט אַלע בעמיהונגען, אַז ווילנא זאָל דער עיקר געשיצט ווערען מיט די אָרטיגע כּוחות

(סוף קומט)

זאָל יעדער שרייבען אַזוי ווי ער וויל...

העכסט שאַרפזיניגער פעליעטאָן פון זשאַבאָטינסקי'ן

אין די פּאַריזער „אָסלעדניא נאָוואָסטי" איז אָפּגעדרוקט אַ העכסט אינטערעסאַנטער פעליעטאָן פון וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי אונטער'ן נאָמען „דראַקטאַט וועגען רעכטשרייבונג". מיט אַ גאַנץ ערנסטען טאָן, אָבער אויסערגעוועהנליך שאַרפזיניג און וויציג ענטוויקעלט דער גלענצענדער שרייבער דעם געדאַנק, אַז די רעכטשרייבונג, אָרטאָגראַפיע איז איינגענטליך אַ פולשטענדיג איבעריגע זאַך, און ווען די מענשען וואָלטען געשריבען אַזוי ווי יעדען קומט אין קאָפּ אַריין, וואָלט דערפון קיין גרויסער מאַלער נישט געווען, און אייבער דעם אַנדערען וואָלט סיי ווי אויסגעצייכענט פערשטאַנען.

דער אויטאָר שטעלט אַזאַ פראַגע: איינענטליך צו וואָס נוצט בכלל די אָרטאָגראַפיע? נישט בלויז די היסטאָרישע נאָר אויך די פאָנעטישע אָדער וועלכע אָרטאָגראַפיע עס זאָל נישט זיין, צו וואָס? נאָך וואָס? ווער דאַרף דאָס האָבען? ער אַנאַליזירט די אַרגומענטען, וועלכע ווערען אַרויסגעשטעלט אויף צו פערטיידיגען די נויטווענדיגקייט פון אַן אָרטאָגראַפיע און בעווייזט מיט דער פולער ערנסטקייט אַז די אַרגומענטען צופאַלען זיך לייכט ביים ליכט פון קריטיק. דער אויטאָר פערופט זיך אויף זיין אייגענער אויסערגעוועהנליך רייכער ערפאַהרונג, ער בעקומט זעהר פיל בריף אין פערשידענע שפּראַכען, מעהרסטענטיילס פון מענשען, וועלכע בעהערשען נישט גוט די שפּראַכען, אָבער דאָס מאַכט נאָך נישט אויס: ער פערשטעהט אויסגעצייכענט וואָס זייערע קאָרעספּאָנדענטען ווילען האָבען דאָסזעלבע וואָלט געווען מיט יעדען איינציגען צייטונגס־לעזער. ווען אין אַ שעהנעם העלען טאָג וואָלטען די בלעטער אָפּגעשאַפט די אָרטאָגראַפיע.

דער מחבר ברענגט אַ ליטעראַרישען ביישפּיל, מיט יאָהרען צוריק איז ערשינען אַ דייטש ביכעל אונטער'ן נאָמען „זאָגבוך פון אַ יונגעל אַ לאָ בוו", דאָס ביכעל איז געווען געשריבען אַזוי ווי עס שרייבען יונגלעך, וואָס קריגען געוועהנליך נישט מעהר ווי אַ צוויי פון דיקטאַנט מיט גאַנצע טוצען פעהלער אויף יעדער שורה, און דאָס דאָזיגע בוך איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין עטליכע אויסגאַבען: די שלעכטע אויטאָגראַפיע האָט קיינעם נישט געשטערט דאָס בוך צו לייענען און צו פערשטעהן.

דער מחבר ברענגט נאָך אַ ביישפּיל ווען יודיש, מיט פרעכטיגען הומאָר שרייבט ער:

„זעהר אַן אינטערעסאַנטער ביישפּיל איז די פרעסע אויף יודיש. זי איז שטאַרק אויסגעוואַקסען פאַר די לעצטע יאָהרען סיי לויט דער צאָהל אויסגאַבען, סיי לויט'ן ליטעראַרישען ניוואָ. אָבער אין דער הינזיכט פון אָרטאָגראַפיע הערשט אין איהר אַן אַנאַרכיע, וואָס איז גאָר אוממעגליך זיך פאָרצושטעלען. ענטשטאַנען איז די דאָזיגע אַנאַרכיע צוליב קאַמף פון צוויי פּרינציפּען: דעם פאָנעטישען און היסטאָרישען. עס זענען פערהאַן בלעטער וועלכע נעהמען געגנער דעם ערשטען פּרינציפּ און עס זענען פערהאַן אַזעלכע וואָס זענען פאַר דעם צווייטען פּרינציפּ, אָבער אין יעדער ריכטונג זענען פערהאַן שיער נישט צעהנדליגער שטופען און מדרגות, די פאָנעטיק גופא ... די פערשידענע דיאַלעקטען איז אַ פערשידענע, קיין צענטראַלער אויטאָריטעט איז נישטאָ, אַזוי אַז אין אַלגעמיין איז נישט געווען צו געפינען אין איין און דעמזעלבען נומער פון אַ צייטונג ביי צוויי מחברים דאָס זעלבע וואָרט געשריבען אויף צווייערליי אופנים. ענליך פּאַסירט אויך ביי מיין מחבר אָבער אין פערשידענע טעג... איך בין איינמאָל אַריין אין פערצווייפלונג און אָנגעשריבען צו אַ בעקאַנטען רעדאַקטאָר אַ בריף פול מיט עגמת נפש אויף דער טעמע: „אַזוי ווייטער לעבען איז אוממעגליך"... ער האָט געענטפערט איינגאַנצען פאַר מיר אונגעוואַרט: איהר האָט אַ טעות, מען קאָן אויסגעצייכענט אויך ווייטער אַזוי לעבען... און די דאָזיגע מאַלערישע בונטקייט שטערט לחלוטין קיינעם נישט. די שפּראַך בלייבט איינע און דיזעלבע, די צייטונג איז טשיקאַגאָ לייענט מען פריי אין לאָדז, און פערקעהרט... און ס'איז לעבעדיך דאָ צו האָרען וועגען אַמאַראַצעס, ווען די אַרטיקלען זענען געווידמעט דאָ די מעטאָדען פון שפּינאָזאַ, דאָ די אויסגראָבונגען אויפ'ן האַלב־אינזעל קאַטאַן, דאָ דער אינטעליגענטער לאַגע אין יאַפּאַן... איך האָב איבערגעלייענט, אַ טראַכט געטון און זיך בערוהיגט: ער איז גערעכט, קיין אומגליק איז טאַקע נישט פערהאַן"...

דער מחבר פערענדיגט זיין פעליעטאָן, אַז צו די אויפגאַבען פון אַ טעאָרעטישען טראַקטאַט געהערט נישט די פּראַקטישע איניציאַטיוו, די איניציאַטיוו צו מאַכען רעוואָלוציאָנערע פאָרשלאָגען פון זיינע בעטראַכטונגען לאָזט ער איבער פאַר אַנדערע.

וואהל-קאמף אין דער ווינער יוד. קהלה

דאסמאל מעהר וועהלער ווי פריהער. — סתם ציוניסטען געהען צוזאמען מיט די רעוויזיאניסטען. — די ווינער „דייטשען" האבען זיך פעראייניגט מיט די יודישע סאציאל-דעמאקראטען. — דער קאמף צווישען ציוניזם און אנטי-ציוניזם

צוליב דער נייער וואהל-אָרדנונג וועלען דאסמאל ביי די וואהלען אין דער ווינער יודישער קולטוס-געמיינדע מעהר וועהלער האבען דאס רעכט צו וועהלען. פריהער האט נאר דער מיטגליד פון דער קהלה געקאנט וועהלען, וועלכער האט די קולטוס-שטייערן בעצאהלט ביז'ן לעצטען גראשען. היינט, אבער, האט מען דא געמאכט א געוויסע ענדערונג. יעדער 21-יעהריגער מיטגליד, וועלכער האט אין די לעצטע צוויי יאהר, כאָטש'בי איינמאל געצאהלט שטייערן, האט דאס רעכט צו וועהלען. אין יאהר 1924 האבען די ווינער יודען געשטעלט 35.628 וועהלער; אין יאהר 1928 האט מען דערגרייכט די צאהל פון 37.373; דאס יאהר אבער וועלען זיין 50.300 און אפשר נאך מעהר. דאס איז בלויז צוליב דער נייער איינפיהרונג פונ'ם וואהל-רעכט, וואס די ציוניסטען האבען מיט גרויס מיה דורכגעזעצט.

די ציוניסטישע אָרגאניזאציע געהט דאסמאל איינאיינעם מיט די רעוויזיאניסטען. מען האט זיך צוזאמענגענומען צו א „געמיינזאמען ציוניסטישען קלוב" וועלכער וועט קאנדידירען אונטער דעם נאמען „די ציוניסטישע ליסטע". דער ליסטען-פיהרער וועט זיין א סתם ציוניסט, נאך איהם וועט קומען א רעוויזיאניסט, מען שמועסט, אז דאס וועט זיין דער רעוויזיאניסטען-פיהרער, אָבערבוי-ראט אינזשיניער ראָבערט שטריקער.

אזוי ווי דאס איז דאס ערשטע מאל זייט א לאנגער צייט, אז די דאזיגע ביידע זיך בעקעמפענדע ציוניסטישע פארטייען געהען איצט צוזאמען, האט דאס ארויסגערופען גרויס צופרידענקייט אין אלע ציוניסטישע קרייזען.

א גרויסע סענסאציע האט אויך ארויסגערופען די ידיעה, אז די ווינער „דייטשע יודען די „אוניאן" האט זיך פעראייניגט מיט די „ווערקטיגע יודען", דאס זענען די יודישע סאציאל-דעמאקראטען. דאס זענען די סאציאלדעמאקראטען,

(פון אונזער ווינער קארעספאנדענט)

וועלכע פיהרען א הייסע אנטי-רעליגיע-פראפאגאנדע סיי ביי יודען, סיי ביי קריסטען. הערען די סאציאלדעמאקראטען נישט אויף צו העצען. מיט גרויס שטאלץ פערעפענטליכען די ווינער „סאָצי'ס" יעדעסמאל סטאטיסטיקעס וועגען ארויסטרעטען פון די רעליגיעזע געמיינשאפטען. טאקי אין אייגענע רייהען פון די סאציאלדעמאקראטען האט מען די פיהרער פון די „ווערקטעטיגע" געמאכט ביטערע פארווארפען, אז זיי געהען צוזאמען מיט די קאפיטאליסטען. די ווערקטעטיגע" שטעהען אבער אויף דעם שטאנדפונקט, אז אזוי ווי די צייטען זענען זעהר שלעכט געווארען, און די מייסטע צאהל מענשען האבען פערלוירען זייער געלד, זענען אויך פערשוואונדען די קאפיטאליסטען. די „ווערקטעטיגע" האבען איצט אין דער קהלה בלויז צוויי פערטרעטער, אבער די „אוניאן" האט זיי צוגעזאגט צוצולאזען זעקס מאנדאטען. נאר אויף דעם אופן איז דער אפמאך צושטאנד געקומען, ביי די פריהערדיגע וואהלען זענען די „ווערקטעטיגע" געגאנגען צוזאמען מיט די פועלי ציוניסטען, אבער אין משך פון דער צייט, האבען זיי זיך אפגעטיילט און האבען סעפאראט פערטרעטען זייערע אינטערעסען.

אין די איצטיגע וואהלען וועט עס קומען צו א הייסען קאמף צווישען די ציוניסטען און אנטי-ציוניסטען.

פון די 36 מאנדאטען אין דער ווינער יודישער קולטוס-געמיינדע זענען: 17 „אוניאניסטען"; 11 סתם ציוניסטען; 3 פועלי-ציוניסטען; 2 „ווערקטעטיגע"; 1 מזרחי און 1 אגודיסט. מיר וועלען זעהן, וואס דער 4 דעצעמבער, דער טאג ווען די וואהלען וועלען זיין,— וועט ברענגען...

די אלע קליינע פארטייען, ווי: די ראדיקאלע ציוניסטען, די פועלי-ציוניסטען, די מזרחיסטען, אגודיסטען און אויך די פוילישע שוהל (קאנדידירט צום ערשטען מאל) זיי האבען אין דעם גרויסען קאמף צווישען די צוויי גרעסטע פארטייען: די ציוניסטישע און די אנטיציוניסטישע, גארנישט מיטצורעדען, זיי וועלען פשוט פערשווינדען אין דעם גרויסען און שארפען קאמף.

לפת עתה הערט מען נישט און זעהט מען נישט, אז די פארטייען זאלען פיהרען א פראפאגאנדע, הגם די וואהלען זענען פאר דער טיר.

ד. שמיד.

אויף א קינסטלער-באל אין פאריז

דערצעהלט פון א בעריהמט מאדעל-מיידער

דאס בעריהמטע פאריזער מאדעל-מיידעל אליס פריק האט זיך געזעגנט אלס די „קעניגין" פון די פאריזער מאדעל-מיידלעך.

א גרויסע אמעריקאנער צייטונג דריקט איצט איהרע זכרונות וועגען לעבען פון די פאריזער קינסטלער. אין לעצטען נומער דערצעהלט אליס פריק, וואס עס האט זיך געטון אויפ'ן קינסטלער-באל, וואס זי האט דאס ערשטע מאל בעזוכט. מיר ברענגען דא איניגע פראגמענטען פון איהר שילדערונג.

איך בין נאך דאן געווען א יונג מיידעל — דערצעהלט אליס פריק, ווען איך בין דעם ערשטען מאל געגאנגען צו דעם פייערליכען באל פון די פאריזער קינסטלער.

איניגע מיינע בעקאנטע האבען מיך אפילו געווארענט נישט צו געהען צו דעם דאזיגען באל. אומפערשעהמטע הוליאנקעס, עקעלהאפטע שמוציגע זאכען קומען פאר אויף דעם דאזיגען באל אין נאמען פון קונסט — האבען זיי מיר דערקלערט.

מיין פריינדין ליזעט, אויך א מאדעל-מיידעל, וועלכע האט שוין געהאט מעהר דערפאהרונג פון מיר, האט מיר צוגעזאגט צו זיין מיין פיהרערין און בעשיצערין. זענען מיר אוועק צום באל.

אזוי ווי דער באל האט בעדארפט זיין א מין נאכמאכונג פון אלטען מצרים, האבען מיר זיך אויסגעפוצט אין די געהעריגע מאסקע-קאסטיומען. איך האב זיך אויסגעשמירט דאס לייב איז א פארב, וואס האט געהאט דעם קאליר פון דעם עגיפטישען טייך נילוס און אויפ'ן קאפ א היטעלע פון שווארץ און רויט. ליזעט האט זיך פערקליידט אלס די לבנה-געטין איזיס — אין א שיטערע, דורכזיכטיגע קלייד מיט לאטוס-בלומען.

עס איז שוין געווען נאך האלבער נאכט, ווען דער גאנצער פרעהליכער, שטורמישער עולם האט זיך פערזאמעלט צום באל. דאס אלטע מצרים מיט עטליכע טויזענד יאהר צוריק האט אויפגעלעבט פאר אונזערע אויגען. אלטע עגיפטישע סטאטועס, ספינקסען, חיות-געטער, קברים, גלחים, מומיעס, משוגה'דיגע פרעה'ס, סאלדאטען, טאנצענדיגע מיידלעך און מאסען אנדערע זאכען פון אלטערטום.

די קאסטיומען און מאסקעס זענען אויך געווען, טשעקאווע ווילדע, דער הויפט טומעל איז געווען, ווען די ריכטער האבען גענומען פונאנדערטיילען פרייזען פאר די בעסטע מאסקעס. דער זאל האט געשטורעמט פון אפלאדיסמענטען און פייפערייען. ווען דעם עולם איז געפעלען געווען די מאסקע, וואס האט געוואונען א פרייז.

דעם בעסטען פרייז האט געוואונען א מיידעל, וואס האט אויסגעזעהן ווי איינע פון פרעה'ס זיבען אויסגעהונגערטע בהמות.

דאן האבען זיך אנגעהויבען די ווילדע הוליאנקעס — פרעסען, זויפען און פערשיטע טענץ. איין מיידעל האט צוגעצויגען א גרויסען עולם מיט איהר עגיפטישען טאנץ: זי האט זיך געדרעהט, ווי א שלאנג, אלע טיילען פון איהר נאקעטען קערפער געצוקט, געציטערט מיט אלע גלידער ווי אין ברענענדיגער ליידענשאפט. גלייך נאכ'ן טאנץ האט מען איהר אפגעגאסען מיט זעקס פלעשער שאמפאניער.

אנדערע מאדעל-מיידלעך מיט עלאסטישע קערפערס האבען גענומען איהר נאכטון אין פערשידענע ווינקעלעך פון זאל.

דער רויש, טומעל און ווילדקייט איז געווען אזוי גרויס, אז דאס בילד האט אויסגעזעהן, ווי דער באל פון א משוגעים-הויז, וואס מ'האט ארגאנזירט אין פאריז.

אום צו קענען בעסער זעהען דאס בילד, זענען מיר, איך און ליזעט, ארויפגעקראכען אויף א באלקאן. אבער פלוצלונג האבען זיך אויף אונז ארויפגעווארפען א האלב צעהנדליג מענשען אין משוגה'דיגע מאסקעס. מיט די נעגעל און ציינער האבען מיר געקעמפט. ביז אונז איז געלונגען ארויסצודרייסען זיך פון זייערע הענד. ביי ליזעטען איז געווען דאס פנים און בוזים איינגאנצען צודראפעט.

ווען דער שיכור'ער עולם האט מארשירט אהיים האט מען געבראכען און געשטאכען, וואס ס'האט זיך נאר געמאכט אונטער דער האנד אויף די גאסען. ווען מ'איז געקומען צום בריק איבער'ן טייך סען, האבען עטליכע גענומען שפאצירען אויפ'ן פאראפעט פון בריק, אנדערע זענען ארויפגעקראכען אויף די סלופעס פון די לאמטערנעס און וואו מען האט נאר געקענט קלעטערען און קריכען, ווי אזוי זיי זענען נישט געשעדיגט געווארען, נישט אריינגעפאלען אין וואסער, איז פשוט א וואונדער.

ווען מען מארשירט איבער די גאסען, האלט די פאליציי אנ'אויג, אז ס'זאלען נישט פארקומען קיין אוממאראלישע זאכען. איינגאנצען נאקעטע פרויען דערלויבט מען נישט אויפ'ן באל. די קינסטלער האבען איצט מעהר פרייהייט ווי אמאל. מיט יאהרען צוריק פלעגט די פאליציי אכטונג געבען אויף די פערשייטע הוליאנקעס און נאקעטע טענץ אויף די דאזיגע בעלער.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

קאטאסטראפע מיט אַן ענגלישען ריזען עראפלאן

איהר ענטפער

(סקיצע) פון ליאלע קויפמאן

איידער זי האט זיך אוועקגעזעצט שרייבען תוספ'ן אט דעם בריף, האט זי, אזא, לאנג געדאווענט. ביי איהר איז געווען עפעס אזא געפיהל, גלייך ווי זי וואלט זיך געקליבען בעגעהען זעלבסטמארד. — ווי אפשר איז דאס טאקע געווען אזוי? צו א פרוי שטויסט פון זיך אפ דעם געליבטען, הייסט עס דען נישט, אז זי דערהרגעט זיך אליין? און, אויב א פרוי האט זיך פערליבט...

אזוי האט אנא געקלערט בשעת פון אונטער איהר פעדער זענען ארויסגעקומען פאלגענדיגע שורות:

„מיין טייערער פריינד! מיין איינציגער פריינד!

„איך האב אייך נעכטען געזאגט ביים געזעגענען זיך, אז איך וועל אייך אנשרייבען, צי איך בין מסכים צו ווערען אייער פרוי. איהר האט פון מיר געפאדערט אנ'ענטפער דא, טאקע אויפ'ן ארט. איהר האט נישט געצווייפעלט דערין, אז איך וועל ענטפערען מיט „יא". פונקט ווי איהר האט נישט געצווייפעלט אין מיין ליבע צו אייך. איהר וועט זיין בעטריבט, פערוואונדערט, אפשר אפילו בעליידיגט ווען איהר וועט דערהערען מיין ענטפער: ניין! ניין, און ניין!

„אייער ווייב וועל איך נישט זיין און טאר עס נישט זיין, צוליב האב איך אייך, און צו שטאלץ בין איך, כדי צו טון אזא זאך. איך בין דאך עלטער פון אייך, יוסף! עלטער מיט גאנצע אכט יאהר!

„איך קען, אייער פנים מיניעט זיך איהר זענט אומבעשטימט, איהר פערמאכט מיר דאס מויל מיט אייערע ברענענדיגע קושען. אבער, יוסף, ס'איז ווארט אמת, איך בין אכט און דרייסיג יאהר אלט! אכט און דרייסיג! איהר האט עס נישט געוואוסט!

„יא. אזוי איז עס, איך בין א גאנץ שעהנע, איך קוק אויס יונג, מ'גיט מיר מעהר נישט ווי אכט און צוואנציג. איך בין אבער פארט אלט אכט און דרייסיג. און איהר, מיין פריינד, זענט דרייסיג, בלויז דרייסיג, איך בין א פרוי, אבער איך קען גאנץ גוט די מענער, איהר זענט א מאן, אבער איהר קענט נישט די פרויען, א פרוי איז ווי א בלימעל. ווי א בלימעל בליהט זי, און בליהט אזוי אפ. עס זענען פערהאן בלימען וואס בליהען אביסעל לענגער ווי אנדערע — איך בין אזא בלימעל, איך וועל בליהען נאך צוויי, דריי, אפשר פינף יאהר, — און דער קוים בעמערקבארער אפבליהען וועט זיך אנהויבען, פריהער וועלען די בלעטלעך אנהויבען געל ווערען, דערנאך וועט דער גאנצער בלימעל אראפלאזען דעם קעפעל, און איהר וועט דעמאלט נישט אלט זיין אפילו קיין פערציג! איהר וועט זיין אין סאמע ברען פון כוח און בליהונג, איהר וועט מיך אויפהערען ליב צו האבען!

אט טאקע צוליב דעם, כדי דאס נישט איבערצולעבען, כדי נישט צו דערלעבען יענעם טאג, ווען איהר וועט מיך פערלאזען, גיי איך אוועק די ערשטע.

„מ'דארף קענען אוועקגעהען די ערשטע!

„מ'דארף קענען אפשטעלען זיך אין דער ריכטיגער צייט!

„איך לייד, איך וועל ליידען, איך טו דאס אבער מיט מיין אייגענעם ווילען, כדי צו ראטעווען מיין פרויאישען שטאלץ. צוליב האב איך אייך, יוסף, צו זיין אימשטאנד איבערצולעבען אייער'ע לאסטקעס שפעטער, לאסקעס פון רחמנות צו א פרוי, וואס עלטערט זיך! מיין פיגור, פון וועלכער איהר זענט איצט אזוי בעגייסטערט, וועט צוקראכען ווערען, צופלאסען ווערען, די באקען מיינע וועלען אראפהענגען, די אויגען וועלען פערלירען זייער גלאנץ. קיין שום כוח אין דער וועלט וועט מיך נישט אפראטעווען פון דער אומפערמיידליכער פערוועלקונג און איהר, מיין יונגער, בליהענדיגער מאן, וועט שטענדיג מוזען זעהען פאר זיך א פערעלטערטע פרוי וואס ליידט פון א קורצען אטעם אדער פון הארץ-פעטקייט.

„זאל אייך זשע נישט באנג טון פאר מיר, מיין טייערער, מיין איינציגער! איך וויל פערבלייבען אין אייער געדעכעניש אויף אייביג א שמעקעדיג בלימעל.

„איך ווייס. עס איז נישט לייכט אפצוזאגען זיך פון אייגענעם גליק. עס איז נישט לייכט אוועקצוגעבען אייך צו אנדערע, אומבעוואוסטע פרויען, וועלכע וועלען אייך ליבען, וועלכע איהר וועט אפשר אויך ליבען, יא, איהר וועט נאך ליבען, אבער נישט איך. איהר זענט מיין לעצטער אויפבליה, מיין לעצטער ליד! מיין טייערער! מיין זיסער! צי פיהלסטו, ווי זיס איך האב דיך ליב! פערגיב און זיי גליקליך".

זי האט זיך אונטערגעשריבען, פערחתמעט דעם בריף מיט איהרע טרערען, מארגען אין דער פריה, איידער זי וועט פערלאזען די שטאט, וועט זי דעם בריף אריינווארפען אין בריפקעסטעל — און א סוף. זי אליין האט אריינגעשטאכען א מעסער אין סאמע הארצען פון איהר ליבע, זי האט אבער געהאנדעלט, ווי מ'דארף האנדלען, א בעגאמטע מיט טרערען איז זי אנטשלאפען געווארען.

אויף מארגען האט זי זיך אויפגעכאפט זעהר פריה פון עפעס א ציטער, גלייך ווי אימיצער וואלט איהר א שטויס געטון. א גאנצע נאכט האט זיך איהר געחלומט יוסף. זיי האבען זיך געליבט איינע די אנדערע אין דער דאזיגער נאכט אזוי הייס, אזוי זיס, אזוי יונג, זי האט זיך א ציהגעטון אויפ'ן בעט, גליקליך געשמייכעלט, און מיט אמאל האט א שרעק פלוצלונג פערקרימט איהר פנים. דער בריף! זי האט זיך פלוצלונג דערמאנט...

מיט איין שפרונג איז זי אראפגעשפרונגען פון בעט, ווי א לעמפערט, אט איז זי שוין ביים טיש, דער בריף ליגט א פערחתמעטער, אין ווייסען, ווי אין תכריכים... געדאנקען, אינגאנצען אנדערע, פונקט פערקעהרטע פון די נעכטיגע, האבען זיך בליץ-שנעל גענומען דרעהען ביי איהר אין קאפ: וואס? איז זי פון זינען אראפ, צי וואס? וואס פאר א ווילדע זאך איז איהר איינגעפאלען? וואס האט זי געוואלט אפטון? דאנקען גאט, וואס ס'איז נאך נישט צו שפעט! צורייסען, באלד צורייסען דעם בריף!

מיט ציטערדיגע הענט האט זי געפליקט דעם בריף, אויפגעבען איהם? פרייוויליג אויפגעבען איהר ליבע? און לסוף, צו וואס דארף ער וויסען, ווי אלט זי איז?

טאקע באלד נעהמען און אנשרייבען איהם: „מיט ליבע אויף אייביג דיינע".

טאקע באלד... אנקלונגען איהם... שוין אנטון זיך... זיין עלעגאנט, רייצענדיג, כשופדיג, פערפיהרעריש... טאקע באלד...

זי האט נאך אלץ געריסען און געפליקט דעם בריף כאטש די צופליקטע שטיקלעך זענען שוין געווען אזעלכע קליינינקע ווי שטויבעלעך.

פאַר אונזערע קינדער

װעכענטליכע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

די ערשטע טרער

(פון מדרש)

נאָכדעם, ווי דער ערשטער מענש און זיין פרוי זענען אַרויסגעטריבען געוואָרען פונ'ם גן-עדן, וואו זיי האָבען געלעבט גליקליך און זאָרגלאָז, האָט אַ טיפע חרטה און בענקשאַפט געפרעסט זייער האַרץ, ווייל דורך זייערע אייגענע זינד און גרויס לייכטזיניגקייט האָבען זיי אַליין אויף זיך דאָס שלעכטס גורם געווען.

נישט האָבענדיג פאַר וועמען זיך אויסצורעדען און אויסדערצעהלען זייער ביטער האַרץ כדי צו געפינען אַ טרייסט-וואָרט, האָט זיי די שווערע שמערץ געפּייניגט און געדריקט.

דעמאָלט האָט זיך צו זיי דערהערט אַ געטליכע שטימע:

— „אָרימע מענשען! איהר זענט שטרענג בעשטראָפט געוואָרען. איהר זענט בעזייטיגט געוואָרען פון דעם גליקליכען אָרט, אין וועלכען איהר האָט אין גרויס וואוילטאָג געלעבט. און פון יעצט אָן ווערט איהר פערוואָגעלט און פערוואַנדעלט אין אומגליקליכע וואַנדערער. אייער וועג וועט זיין דורכאויס אַ דאָרנדיגער. איהר וועט פערפאָלגט ווערען אויף יעדען טריט. דערפאַר וועל איך פאַר אייך אַ טייערען פערל אַרויסציהען פון מיין אוצר — דאָס איז די טרעהר און ווען דער אומגליק וועט אייך נאָכיאָגען. און פערביטערען אייער האַרץ, וועט פון אייערע אויגען אַראָפּרינען אַ נאַסע טרעהר, און וועט פערלייכטערען אייער שמערץ, און עס וועט אייך גרינגער ווערען".

דער מענש און זיין פרוי האָבען די טרייסט-ווערטער דערהערט, האָט זיך גלייך פון זייערע אויגען אַ גאָס געגעבען די ערשטע טרעהר, און אַראָפּפאַלענדיג האָט זי די ערד בענעצט.

דאָס איז געווען די ערשטע טרעהר, וואָס האָט נאַס געמאַכט די ערד.

און ווי עס האָט זיך נאָר אויפגעעפענט דער טרעהרען-קוואַל ביי די מענשען, אַזוי האָבען זיי שוין געוויינט אָהן אַן אויפהער, און דערמיט איז זיי גלייך לייכטער געוואָרען, ווי שווערע שטיינער וואָלטען זיך פון זייער האַרץ אַראָפּגעקייקעלט.

און נאָכמאָל האָט זיך די האָפענונג צו זיי אומגעקעהרט...

דער מענש און זיין פרוי האָבען די טרעהרען איבערגעגעבען בירושה צו זייערע קינדער און קינדס-קינדער ביז'ן לעצטען דור... און פאַר דעם איז נישטאָ קיין איין בעשעפעניש אויף דער וועלט, וואָס זאָל אַזוי פיל וויינען און גיסען מיט טרעהרען ווי דער מענש.

צום ערשטען מאָל אין שול

דאָס יונגעלע משה'לע איז היינט צום ערשטען מאָל געגאַנגען אין שול. ער האָט געלערנט אָהן חשק. ער האָט זיך זעהר שלעכט געפיהלט צווישען די נייע קינדער. ער האָט נישט געהאַט קיין חברים מיט וועמען זיך צו שפּילען, נאָר ווען ער איז שוין געגאַנגען עטליכע טעג האָט ער זיך שוין געפיהלט היימליכער און האָט שוין געהאַט אַ סך חברים מיט וועמען זיך צו שפּילען.

ווען ער פלעגט קומען אַהיים פלעגט ער דערצעהלען דער מאַמען, דעם טאַטען און דעם זיידען, וואָס ער האָט היינט געלערנט אין שול.

אַז זיין מאַמע האָט דאָס געהערט האָט זיך איהר געשטעלט טרעהרען אין די אויגען פאַר גרויס פרייד, און זי האָט צו איהם געזאָגט:

— זאָלסט זיך שטענדיג גוט לערנען, וועסט זיין אַ קלוגער און אַ גוטער יוד. און אַלע וועלען דיך ליב האָבען.

אסתר מעלניק.

אין בערלין האָבען אַ גרופּע יונגלעך געגרינדעט אַן אייגענע צייטונג. אַלע אַרבייטען ביים צונויפשטעלען און דרוקען די צייטונג ווערען אויסגעפיהרט דורך די יוגענטליכע.

אַלערליי

פון ח. י. פארבער

— א —

ווען דער פּויער אַקערט
און פערזייט זיין פעלד:
נאָכדעם ווען שוין צייטיג,
שניידען זיך ער שטעלט;

אַרבייט ער פאַר יענעם,
און פאַר זיך אַליין;
קען זיך אָהן זיין אַרבייט.
קיינער נישט בעגעהן!

איז דעם פּויער'ס אַרבייט,
אונזער פונדאַמענט..
לויבט מען איהם כסדר,
בענשט מען זיינע הענד!...

— ב —

ווען דער לעהרער לערנט,
קינדערלעך נאָך קליין;
אַז זיי זאָלען וויסען,
וואָס איז גוט און שעהן;

אין די קינדער-הערצלעך,
דאַמאָלט ער פערזייט;
קערנדלעך פון אמת
און גערעכטיגקייט!

איז דעם לעהרער'ס אַרבייט.
פרייד געמישט מיט צער...
שעצען איהם די מענשען,
ליבט מען איהם דערפאַר!

— ג —

ווען דער שרייבער שילדערט
זאַכען זעהר שעהן;
מאַכט אונז דענקען, פיהלען.
הויך און טיף און ריין...

מאַכט מיר זאָלען ליבען
וואָס איז פיין און גוט;
איז די אַרבייט נוצליך
וואָס דער שרייבער טוט!

לייענט מען זיינע זאַכען,
מיט דער גרעסטער פרייד
הערט מען אַנערקענונג,
אין אַ יעדענס רייד!

— ד —

ווען אין די פאַבריקען,
אַרבייטען מען זעהט:
מענער און אויך פרויען.
פון גאַנץ פריה ביז שפעט

אַרבייטען אויס זאַכען,
נויטיג פאַר דער וועלט...
ווען געזונט און לעבען,
שטעהען איינגעשטעלט!..

האָט דאַן זייער אַרבייט,
גאָר אַ גרויסע ווערט!
און פאַר גוטע מענשען,
ווערען זיי דערקלעהרט!

— ה —

ווען עס איז פאַראַנען
אַזאַ מין פאַרשוין,
וואָס ער טוט נישט גאָרנישט;
אַרבייט נישט און שוין...

וויל אַזוי נאָר לעבען.
און ער שעהמט זיך נישט...
האַלטען איהם די מענשען.
פאַר אַ פאַראַזיט...

און ווי מענשען זאָגען,
וועגען איהם מען הערט:
— „דער וואָס טוט נישט
גאָרנישט האָט די ווערט"!..

דאָס לאַנד פון זון און ליכט

זאָג פאַרוואָס דו שיינסט נישט
אַלע טאָג ווי היינט?
הנאָוס פערגעסען, נעכטען
האָסטו געשיינט?

מיר האָבען דיר גערופען
און דו האָסט נישט געהערט;
ווייסטו דען, אַז דו האָסט
אונזער שפּיל צושטערט?

ס'איז געווען טונקעל,
ס'איז געווען נאַס,
ס'האָבען נישט געקענט די קינדער
שפּילען זיך אין גאַס.

און די זון זי ענטפערט:
דאָ איז נישט מיין אָרט,
כ'וועל אייך אַ סוד דערצעהלען,
הערט-זשע אויס מיין וואָרט:

ס'איז אַ לאַנד פאַראַנען,
וואו איך וואַרעם הייס,
אַהין, קינדער, געהט זשע,
ס'איז אייער מוטער'ס שויס.

דאָרט איז אַלעס ליכטיג,
דאָרט איז אַלעס שעהן,
איך וועל דאָרטען, קינדער,
קומען באַלד צוגעהן.

רבקה פּיטקאָווסקי

וויצען וועגען כעלמער נאַראָנים

אַז אין כעלם איז אַמאָל אַרויסגעפאַלען דער ערשטער שניי, האָבען די כעלמער דערפון שטאַרק הנאה געהאַט.

— ס'איז אַזוי שעהן! איבער נאַכט וועט זיך די ערד בעדעקען מיט אַ ווייסען ליילעך...

איין זאַך נאָר איז שלעכט געווען: דער שמש וועט געהן פאַרטאָג רופען אין שוהל אַריין. וועט ער דעם שניי צוטרעטען.

וואָס טוט מען דערצו?

האָט מען געטראַכט און געטראַכט און אויסגעטראַכט:

דינגען אַ פאַר געזונטע טרעגער, זיי זאָלען דעם שמש טראָגען אויף די הענד.

ציילענישען ביי קינדער-שפּילען

פישעלעך אין וואַסער מעהרען זיך.
פאַלשע ציינגער שווערען זיך,
אַז מען וויל עסען — עסט מען ברויט.
אַז מען שטאַרבט, איז מען טויט
אַז מען וויל טרינקען — טרינקט מען ביר.
שעהנע מיידעלע (יונגעלע) קום צו מיר.

* *

שפּאַן איין, שפּאַן איין
די פערד און וואָגען,
שוין צייט, שוין צייט
די מתנות צו טראָגען.
ביילע, ביילע, גרייט צום טיש!
— וואָס וועלען עסען?"
— „הון און פיש".
— „וואָס וועלען מיר טרינקען?"
„מעד מיט וויין".
— וועלען מיר אַלע געזונט זיין

דער אייז-בער

דער אייזבער אונטערשיידט זיך פונ'ם געוועהנליכען. מיט זיין קערפער-בוי. זיין האַלז איז לענגער און זיין מויל מעהר בולט'ער ווי ביי אַ געוועהנליכען. אויך די גרויס זיינע איז אין אַ גרעסערער מאָס, ווי יענעמס. ער האַלט ביז אַכט פוס אין דער לענג און פיר אין דער הויך.

ער געפינט זיך אין נאָרד אייראָפּע אַזיע, און אַמעריקע.

דער אייז-בער איז אַ זעלטענער שווימער און מיט דער זעלבער שנעלקייט פון זיין שווימען, צייכענט ער זיך אויך אויס מיט זיין לויפען אויפ'ן אייז, ווי אויף דער יבשה.

פערגלוסט זיך איהם אַמאָל צו מאַכען אַ שווים. שפּאַציר, שווימט ער אָפּ ביז צוויי הונדערט קילאָמעטער, ער שלאָגט זיך דורך די גרעסטע אייז-קריגעס. זיין קראַפט איז אַן אומגעהויער'ע און מיט פרעסען שטייגט ער נאָך איבער דעם געוועהנליכען.

יעגערס פאַנגען אייז-בערען אַנגעפרעסענע און פעטע, וועלכע וועגען ביז זיבעציג פוד. — זיין שפּייז איז פיש, און פערשידענע ים-חיות, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן אייז-רים.

דער אייז-בער איז אַ שרעקליך גרויזאַמער. ער פאַלט אָן אויף אַ מענשען אויך אין דער צייט, ווען ער רייצט איהם נישט אויף.

אין די גאַנץ קאַלטע מאָנאַטען אויפ'ן אייז-ים, ליגט ער זיך אין זיין אייז - לאָך, און כאַפּט זיך נאָר אַרויס אויף זיין פיש און חיה-יאַגד. פערשלעפּט דעם געפאַנג אין זיין לאָך און עסט דאָרט זיין סעודה. נישט געאיילט, צוקייעט גוט יעדען ביסען, ס'זאָל איהם חלילה נישט פערדאַרבען דעם מאָגען....

די אייז-בערען זענען קלוג, און נישט אַזוי לייכט געלונגט די יעגערס צו פאַנגען זיי;

„אַן אייז-בער איז געפאַנגען געוואָרען אין אַ נעץ פון שטריק. וועלכע די יעגער האָבען פער-שטעקט אין שניי, אַריינלייגענדיג דאָרט אַ היבשע פּאָרציע חלב, אַ מאכל, וואָס דער בער האָט עס ליב צום בעסטען,,

אַריינכאַפּענדיג אין מויל דאָס געשמאַקע מאכל, און לאָזענדיג זיך אַוועקגעהן, איז ער געבליבען דערשטוינט. ער האָט איין פוס נישט געקענט אַרויס-שלעפּען. די יעגער פון וויטען, וועלכע האָבען איהם שוין געהאַלטען פאַר אַ געפאַנגענעם, האָבען בע-מערקט ווי דער בער שטעהט און טראַכט און נאָך איניגע סעקונדען, האָט ער אַרויסגעלאָזט דעם חלב פונ'ם מויל אויסגעדרעהט זיך, און אָנגעהויבען לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג אַראָפּשאַרען דעם שניי מיט זיין מאָרדע און דערזעהענדיג דעם שטריק, אין וועלכען ער איז פערשטריקט געוואָרען. האָט ער איהם צובּיסען, בעפרייט זיין פוס, און צוריק אַריינ-גענומען דעם חלב, און איז זיך רוהיג אַוועקגעגאַנגען

אין יאָהר 1820 האָט זיך אַ שיף אָפּגעשטעלט און זיך פעראַנקערט צווישען די קריעס פונ'ם אייז-ים אין גרענלאַנד. אויף צו פאַנגען די גרויסע ים-פיש. די מאַנשאַפט האָט דערזעהען אַ בער, וועל-כער איז זיך לאַנגזאַם געגאַנגען אויף זיין יאַגד.

איין מאַטראָס האָט זיך בערימט פאַר זיינע חברים, אַז ער וועט פאַנגען דעם בער מיט אַ גרויס מעסער, און נישט אין אַכטגעהמענדיג דאָס וואָר-נענען פון זיינע חברים, ער זאָל נישט איינשטעלען זיין לעבען, האָט ער זיך געלאָזט געהן אַקעגען בער.

אָפּגעהענדיג אַן ערך פון אַ האַלבער שעה אויפ'ן אייז, האָט ער זיך אָנגעטראָפען מיט'ן בער פנים אל פנים. דער בער האָט זיך אָפּגעשטעלט, אַ קרומען קוק געגעבען אויף איהם, ווי איינגע-רעדט: דו ווילסט מיט מיר מלחמה האַלטען מחיכי תיתי, מיט'ן גרעסטען כבוד...

פון דעם קרומען קוק פונ'ם בער, האָט דער מאַטראָס שוין אָנגעהויבען טיאַכקען דאָס האַרץ. ער האָט זיך שוין געוואָלט צוריקקעהרען. נאָר נישט וועלענדיג, אַז די חברים זאָלען איהם אויסלאַכען, האָט ער זיך געמאַכט האַרץ, און אָנגעהויבען פאַר-כען מיט'ן מעסער אַקעגען בער...

— הע! דו ביסט דאָך טאַקע אַ כוואַט — האָט דער בער אַ טראַכט געטון. — אדרבא, ווע-לען מיר טאַקע זעהן, ווער ס'איז שטאַרקער, און זיך אַ לאָז-געטון צום מאַטראָס, דווקא נישט געאיילט, נאָר מיט געמאָסטענע טריט.

דער גרויסער בעריהמער האָט אָנגעהויבען שטעלען פיס, און לויפען צוריק צו דער שיף.

— דו קענסט אויך לויפען? — נו, וועלען מיר ווידער זעהן — האָט דער בער אַ טראַכט געטון — ווער עס קאָן בעסער....

דער מאַטראָס, דערזעהענדיג, אַז דער בער קאָן די קונץ פון לויפען בעסער פון איהם, און אָט, אָט, וועט ער איהם דעריאָגען, האָט אַ וואָרף-געטון, — אָהן אַ שום כוונה — דאָס מעסער, און דער פלאַן פון אַראָפּוואַרפען האָט איהם געראַטעוועט. דער בער האָט אָפּשטעלענדיג זיך אויף איינציגע סעקונ-דען אָנגעהויבען צו טאַפּען דאָס מעסער און בע-שמעקען עס און דער מאַטראָס איז דערווייל ווייטער געלאָפען, און ווען דער בער האָט זיך געלאָזט ווייטער נאָכלויפען, האָט ער איהם אַראָפּגעוואָרפען דאָס היטעל, דער בער האָט זיך ווייטער אָפּגעשטעלט אויף אַ מאָמענט, אַ שמעק געטון דאָס היטעל, און פיהלענדיג, אַז ס'איז נישט קיין מאכל, האָט ער עס צוריסען, און זיך געלאָזט ווייטער נאָכלויפען.

אַזוי האָט דער מאַטראָס איהם אַראָפּגעוואָרפען זיינע הענטשקעס, איינגע נאָך דער אנדערער, ביז די חברים האָבען דערזעהען, אין וואָס פאַר אַ סכנה זייער חבר איז, און מיט שווערער מיה איז זיי געלונגען צו ראַטען איהם פונ'ם בער.

דער מאַטראָס איז פאַר גרויס שרעק משוגע געוואָרען, און ערשט נאָך אַ לאַנגער צייט האָט זיך צו איהם זיין פערשטאַנד צוריקגעקעהרט.

נייער פאלקסבלאט

דאָס לאָדזער לעבּען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך
יט
19
תשרי תרצ"ג

אָקטאָבּער
זון־אויפגאַנג 5.58
זון־אונטערגאַנג 5.45

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1912

(2) היינט, מיטוואָך, דאַרפען זיך שטעלען אין מיליטער־ביוראָ (זאַוואַדזקאַ 11) צו רעגיסטראַ־ציע יונגעלייט פוּנ'ם יאָהרגאַנג 1912 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו רעגיסטראַציעס, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען, וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

N O

און פון 9 קאָמיסאַריאַט:

G H Ch I J K L

מאָרגען, דאָנערשטאָג, פון 3 קאָמיסאַריאַט:

P R

און פון 9 קאָמיסאַריאַט:

Ł M N O P R

לאַוויק יאָעל רעזיגנירט פון זיין מאַנדאַט
אַלס מיטגליד פון קהלה־ראַט

דער לאַוויק אַלעקסאַנדער יאָעל האָט היינט מיטגעטיילט דער קהלה־קאַנצעלאַריע, אַז צוליב זיין שוואַכען געזונד־צושטאַנד, רעזיגנירט ער פון זיין מאַנדאַט אַלס מיטגליד פון קהלה־ראַט.

לאַוויק יאָעל איז געוועהלט געוואָרען פון דער ציוניסטישער ליסטע. אויף זיין אָרט געהט אַריין אין קהלה־ראַט, ה' וואָלף האַלבערשטאַט.

דאָס בילדונגס־מיניסטעריום
נעהמט אויף אינטערעסאַנטען

דאָס בילדונגס־מיניסטעריום טיילט מיט, אַז אין רעליגיעזע ענינים נעהמט אויף אינטערעסאַנטען. דער דעפּאַרטאַמענט פאַר אמונות, יעדען מאָנטאָג, מיטוואָך, דאָנערשטאָג און פרייטאָג פאַרמיטאָג.

א נייער הייזער־בלאָק פון „זופּו"

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דער „זופּו" דעם 1. נאָוועמבער ה. י. האָבען פערטיג דעם וואוין־בלאָק נומער 10.

דערמיט ווערט פאַרענדיגט דאָס ווערק פון שאַפען די גרויסע הייזער־בלאָקען פאַר אַרבייטער, וואָס איז אָנגעהויבען געוואָרען מיט צוויי יאָהר צוריק.

Dr. med. ST. HEINRICH

ספעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען

פיזיקאַלישע טעראַפּיע

נעהמט אָן פון 11–1 מיטאָג און פון 3–7 אָוונט

פּאָמאָרסקאַ 10, טעל. 147.67.

פאַר אונבעמיטעלטע — הנחות.

6758

אונטערשטיצונגען פון „זופּו"
פאַר די גייסטיגע אַרבייטער, וואָס קומען צוריק פון מיליטער־דינסט

(2) דער העפּ־אַט פון געזעלשאַפטליכער פאַר־זיכערונג ביים לאָדזשער וואָיעוואָדען־אַמט איבפאָר־מירט, אַז איטליכער גייסטיגער אַרבייטער, וואָס ווערט גערופען צו אַקטיווער מיליטער־דינסט, און וואָס רייסט דעריבער איבער זיין אַרבייט, מוז תיכף נאָכ'ן בעקומען די קאַרטע פּאָוואָלאַניע, זיך מעלדען אין זופּו, און פאָרשטעלען דערביי די געהעריגע דאָ־קומענטען.

אַז דער דאָזיגער גייסטיגער אַרבייטער קומט צוריק פון מיליטער, און בעקומט נישט צוריק זיין פּאָסטען, האָט ער דאָס רעכט זיך צו ווענדען צום זופּו וועלכער הויבט אָן דאָס אויסצאָהלען אונטערשטיצונ־גען, רעכענענדיג פון דעם טאָג אָן, וואָס דער פּאָ־סטען ווערט בעפרייט פון מיליטער.

דער האָלענדישער חלום
פון דער אויסגעמאַטערטער לאָדזער אינדוסטריע

(2) לעצטענס איז אין לאָדז אַ סך גערעדט גע־וואָרען, אַז פּוילען וועט לאָדז האַלט ביים בעקו־מען אַ נייעם גרויסען אָפּזאַץ־מאַרק פאַר אונזער סחורות, און אַז דאָס מיינט מען — האָלענדיש־אינ־דיען.

עס איז אַפילו גערעדט געוואָרען, אַז האָלאַנד וועט אין דער טראַנזאַקציע אַלס אַנהויב אַריינלייגען זעכציג טויזענד זלאָטעס...

דערווייל ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז דער „האָ־לענדישער האַז" איז נאָך גאַנץ ווייט, און אַז עס האָט זיך בלויז געהאַנדעלט וועגען אויספּרעגען מקחים אויף פאַרשידענע אויסאַרבייטונגען פון דער פּוילישער אינדוסטריע.

הכלל, ס'איז דאָ אַ האָפענונג אַז פון דער האָ־לענדישער ישועה וועט זיך אויסלאָזען אַ בוידעם, פּונקט ווי עס האָט זיך אויסגעלאָזט פון די כינעזישע, סאָוויעטישע, טערקישע א.א. פּרייזען־אָנפרעגען אין לאָדז.

אין משך פון די דאָזיגע „פרעגענישען" איז דער לאָדזער עקספּאָרט געפאַלען אויף אַן ערך 60 פּראָצענט, און ער פאַלט ווייטער.

מנחם־מענדעל האָט אָבער בטחון...

אַנ'אוצר — א מיליאָן גאָלד־רובל
דער אוצר איז דערווייל נישטאָ, אָבער דעם זוכער האָט מען אויסגעזוכט

(2) נעכטען האָט זיך צום היגען רוסישען פּאָפּ געמעלדען דער קברן פון דעם פּראַוואָסלאַווענעם בית־עולם, דער גער. פּראַפּאָ־שטשיק אַלעקסאַנדער סאָ־ראָקין און איהם דערציילט אַ מעשה, אַז צו איהם איז מיט עטליכע טעג געקומען אַנ'עלטערער פּערזאָן און געבעטען איהם דערלויבען אויסצוגראָבען אַ קבר פון אַ גענעראַל, וואָס איז געשטאָרבען מיט 35 יאָהר צוריק.

דער פּערזאָן האָט סאָראָקינען דערקלערט, אַז אין דעם קבר ליגט העכער אַ מיליאָן רובעל אין גאָלד, וואָס די רוסען האָבען פאַרגראָבען אין 1914 ערב זייער אָפּטרעטען פון לאָדז.

ער, סאָראָקין, איז דערויף נישט איינגעגאַנגען, אָבער נעכטען אַז ער איז אַדורך דעם בית־עולם, האָט ער דערזעהען, אַז דער קבר איז אויסגעגראָבען און אַז פון דאָרט זענען אַרויסגענומען געוואָרען 2 טרומנעס...

מ'האָט תיכף וועגען דעם ענין געמאָלדען אין דער פּאָליציי, און ראשית חכמה איז אויסגעזוכט און אַרעסטירט געוואָרען דער עלטערער פּערזאָן, וואָס זאָל האָבען נעכטען בייגעצט דעם קבר אויפגע־גראָבען.

דער אַרעסטירטער איז אַלט זעכציג יאָהר און הייסט פּשיגאָדסקי.

ביים קבר איז אוועקגעשטעלט אַ פּאָליציי־וואַך. עס ווערט געפירט אַנ'אויספאָרשונג.

דער „אַדוואָקאַט" אַלס האַפּ־קאַזע,
ווען עס געהט איהם נישט אָנגאַנצע, שפּרינגט ער דורכ'ן פענסטער...

(2) בשעתו האָט זיך איינער יוזעף ווראָבלעווסקי געמאַכט אַ „ביוראָ פּראַשעב" אויף ציגעל־גאַס 55 און אָנגעהויבען „ערלידיגען" קליענטען.

איז צווישען אַנדערע צו איהם געקומען אַ געוויסע אַנטאָניגאַ ריביצקאַ, און געבעטען, ער זאָל אויספועלען מ'זאָל אויף „ווישעלקאַנאַץ" אַרויסלאָזען איהר זוהן פון טורמע.

דערויף האָט ווראָבלעווסקי געגעבען איהר צו פאַרשטעהן, אַז דאָס איז זעהר לייכט אַדורכצופיה־רען — אַז אויף קויציע 100 זלאָטעס האָט זי איהם לכבוד יום־טוב אינדרויסען...

די ריביצקאַ האָט איהם דאַן אָנגעציילט 100 גילדען, און גענומען ביי איהם אַ קבלה־קוויטעל.

דערנאָך האָט זי זיך אַוועקגעשטעלט ביים טויער פון דער טורמע וואַרטען אויף איהר זוהן.

זי האָט [illegible] לאַנג געוואַרט ביז זי האָט אָנגע־הויבען צ[illegible], אַז די בלוטען אין די פיס ווע־רען איהר „געסט[illegible]"...

זי האָט דעריבער אָנגעהויבען פּאָרערען בקול רם, מ'זאָל שנעלער אַרויסלאָזען איהר זוהן, ווייל זי האָט אַריינגעטראָגען פאַר איהם קויציע.

און אַז זי האָט געוויזען ווראָבלעווסקיס קוויטעל, האָט מען פון איהר אָנגעהויבען צו חוזק'ן.

די ריביצקאַ איז דאַן אוועק צו דעם „אַדוואָקאַט" ווראָבלעווסקי.

יענער האָט זי אָבער בעצייטענס דערזעהן, און כדי אויסצומיידען אַ צוזאַמעטרעפעניש מיט זיין קליענטקע, איז ער אַנטלאָפען דורכ'ן פענסטער.

דאָס האָט איהר אָבער קנאַפּ געהאָלפען, און ער האָט נישט געקאָנט אויסמיידען דאָס געריכט, וואָס האָט איהם דערפאַר בעצאָהלט מיט 8 חדשים טורמע.

נעכטען איז ער ווידער געמשפּט געוואָרען פאַר אַרויסגענאַרען ביי אַ געוויסער עלזשביעטאַ זאַיאָנץ פופצעהן זלאָטעס, און בעקומען דערפאַר אַ יאָהר צו זיצען.

חוץ מזה זאָגט מען, וועט ער האָבען אויף זיך נאָך פיער ענליכע פּראָצעסען.

דאָס איז — ביודעים און בלא יודעים — ווער ווייסט ?!...

קאַמאַרניקעס שעהמען זיך מיט'ן נאָמען „קאַמאַרניק"

(2) אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די געריכטס־קאָמאָרניקעס אין גאַנץ פּוילען, וואָס איז פאָרגע־קומען דעם פאָריגען זונטאָג, זענען אַרויסגערוקט געוואָרען אַ סך פּאָסטולאַטען פון פּראָפעסיאָנעלען כאַראַקטער, און צ. א. וועגען אָנערקענען עמערי־טורען, וועגען אַ צענטראַלען אַלפּוילישער אָרגאַני־זאַציע, און וועגען משנה שם זיין דעם נאָמען קאָמאָרניק אויף „קאָמיסאַזש זשאָנדאָווי"...

נישט מעהר און נישט ווייניגער !

איבערגעפאָהרען

(2) אויפ'ן באַלוטער מאַרק איז מיכאַלינאַ יאַוואָרסקאַ איבערגעפאָהרען געוואָרען. דעם פוהר־מאַן משה פאָכער איז געמאַכט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

קודם געוואונען געלד
און דערנאָך געפונען דעם ביטערען טויט

(2) נעכטען איז אויף דער פּאַבריטשנאַ גאַס געפונען געוואָרען דער טויטער קערפּער פון עפּיס אַ יונגען מאַנספּיל.

ווי די אויספאָרשונג האָט אַרויסגעוויזען, איז עס — דער 27־יאָהריגער וועבער קאַזשימיערזש קראַטש, וועלכער איז דער'הרג'עט געוואָרען מיט אַ רוסישען באַגנעט, בעת אַ קריגעריי מיט די ברי־דער יאַן און סטעפאַן אַפּעל.

די קריגעריי איז אויסגעבראָכען, מחמת די ברידער האָבען ביי איהם פאַרשפּילט אין קאָרטען.

די ביידע אַפּעל'ס זענען אַרעסטירט.

היינט און פאָלג. טעג!

פון פילם־מייסטערווערק, רעזשי פון שטערנבערג א. ג.

שאַנכאַי־עקספּרעס

אין די הויפּט־ראָלען:

Marlena Ditrich, Clive Brook, Anna May-Wong, Warner Oland.

אָנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאָג 1 בייטאָג.

פּאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

הנחה־בילעטן גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

פייערליכע ערעפענונג פון נייעם עס־זאַל
אויפ'ן נאָמען פון בענדעט און מרים גליקסמאַן
אין דעם ניי־אויסגעפערטיגטען בנין אין „בית מחסה לזקנים"

נעכטען איז אין „בית מחסה לזקנים" (פּאָמאָרסקאַ 54) פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון נייעם עס־זאַל אויפ'ן נאָמען פון פרעזעס אברהם בענדעט און זיין פרוי מרים גליקסמאַן.

די פייערליכקייט, וועלכע איז פאַרבונדען מיט דעם חנוכת־הבית פון דעם נייעם בנין, וואָס איז איצט אויסגעפערטיגט געוואָרען פאַר עטליכע זעכציג זקנים און זקנות, הייבט זיך אָן אין דער שוהל, וואו ס'האָט זיך פאַרזאַמעלט די פאַרוואַלטונג, פאַרטרעטער פון דער פּרעסע, אַ גרויסע צאָהל געסט, זקנים און זקנות, און נאָכדעם ווי קאַנטאָר אַלטערמאַן דאַווענט מעריב, נעמט אַ וואָרט דער וויצע־פּרעזעס ה' ווייס, וועלכער גיט אַ קורצען געשיכטליכען איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג פון דער אינסטיטוציע, און אויף די גרויסע פאַר־דינסטען פון פּרעזעס ב. א. גליקסמאַן, צוליב וואָס די פאַרוואַלטונג האָט בעשלאָסען דעם עס־זאַל אין דער ניי־בוי אָנצורופען אויפ'ן נאָמען פון בענדעט אברהם און זיין פרוי מרים גליקסמאַן.

נאָכדעם ווי ס'רעדט נאָך דער פאַרוואַלטונגס־מיטגליד ה' לובראַניעצקי וועגען די פאַרדינסטען פון נדבן, געהט דער עולם אַרויס צום נייעם בנין, וואו ה' גליקסמאַן און זיין פרוי שניידען איבער די באַנד, וואָס פיהרט אין עס־זאַל אַריין.

אין דעם פּראַכטיגען עס־זאַל פאַר פרויען, פאַרנעמט דער עולם די פּלעצער ביי די געדעקטע טישען. דער קאַנטאָר אַלטערמאַן זינגט „מזמור שיר חנוכת הבית", און אַ גרויסע כבודע מעניני דיומא האַלט ה' יודעל גראָסמאַן, וועלכער רעדט וועגען דער וויכטיגקייט פון דער אינסטיטוציע, וואו ביים היינטיגען טאָג האַלטען זיך אויף 250 זקנים און זקנות.

נאָכדעם, ווי ס'רעדט נאָך פרוי ד"ר שעכ־טער, טרינקט מען „לחיים" און מ'ווינשט דעם עסקן ה' גליקסמאַן און זיין פרוי נאָך לאַנגע יאָהרען פרוכטבאַרע טעטיגקייט לטובת די זקנים.

נאָך דער פייערליכקייט, האָט זיך דער עולם געלאָזט איבער די צימערן פון דעם נייעם בנין וועלכע האָבען אַרויסגעזאָגט זייער צופרידענהייט מיט די דערגרייכונגען פון דער דאָזיגער וויכטיגער אינסטיטוציע.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג־אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווע 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פאַרקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

איינענע פּראָצאַוונטע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: זעקלאַדעס אויף פּלאַטפוסן, קינסטליכע הענט און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

אפטייקן

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירן: ק. לייגוויי- נער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), א. פערל- מאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

אפגעשאפענע טראמוואי-אפשטעלן

(2) לעצטענס האט די טראמוואי-דירעקציע אפגעשאפט עטליכע טראמוואי-„פשיסטאנקעס", ווי דהיינו:

ביים סוף 11 ליסטאפאד צום פרייהייטס-פלאץ (אין דער ריכטונג פון זמענטארנא), ביים רוג זאכאדניא און 11 ליסטאפאד (אין דער ריכטונג פונ'ם פרייהייטס-פלאץ), און רוג פילסודסקיעגא און פאמארסקא (אין דער ריכטונג צום פרייהייטס-פלאץ).

ליקווידירן דאס פערמעגענס פון געוו. רוסישע בענק

(אג.) דער פערבאנד פון די בעלי-חובות פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע אין לאדז האט אין הסכם מיט'ן פערבאנד פון די בעלי-חובות אין ווארשא, אנגעהויבן אין לאדז אנ'אקציע צוצו- איילן מיט דער ליקווידאציע פון דעם פערמעגען פון די געוועזענע רוסישע בענק „וואלזשסקא קאמ- סקע" און אזאווסקא דאנסקא".

וועגן די סחורות און תבואה-בערזע

(אג) ווי מיר דערוויסען זיך האבען די תבואה- און מעהל-סוחרים זיך לעצטענס ווידער אנגעהויבען שטארק צו אינטערעסירען מיט דער גרינדונג פון א סחורות- און תבואה-בערזע און שרייבען אונטער די געהעריגע דעקלאראציעס. עס איז דעריבער צו האפען, אז די ארגאניזירונג פון דער תבואה-בערזע אין לאדז איז נאר א פראגע פון טעג.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה

צעגעלניאנא 7, טעל. 32-141

נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

א „זיידענער עניך" פאר'ן געריכט

פירמע „בעמבערג" פערקלאגט דער פירמע ש. ליטראווסקי פאר נאכמאכען די מארקע

(2) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקו- מען א פראצעס פון דער פירמע „בעמבערג" געגען שלמה ליטראווסקי פארוואַרפענדיג, אז ליטראווסקי האט נאכגעמאכט די זיידענע זאקען מארקע פון דער פירמע „בעמבערג".

נאך דער ערקלערונג פון דער פארטיידיגונג, האט דאס געריכט גענומען אין אכט די דאקומענ- טען און בעוויזען, און ליטראווסקי'ן בעפרייט.

צוויי 7-יעהריגע קינדער

אראפגעפאלען פון די פענסטער אויפ'ן ברוק

(2) נעכטען איז די פאגאטאוויע ארויסגע- רופען געווארען צו צוויי פאלען, וואו קינדער זע- נען צוליב מאנגעל אין אויפזיכט פון די עלטערן, אראפגעפאלען פון די פענסטער אויפ'ן ברוק.

אוי קיליגסקעגא 43 איז די 7-יעהריגע רוזשא קעסטענבערג אראפגעפאלען פון 2-טען שטאק, און אויף נאוואמיעסקא 3 איז דער 7-יעהריגער טשעסלאוו נאוואק אראפגעפאלען פון 1-טען שטאק. ביידע קינדער האבען בעקומען שווערע וואונדען.

יודישער יונגערמאן זיך איבער-געשניטען דעם האלז

טראגישער זעלבסטמארד פון א ארבייטלאזען

(2) דער 33-יעהריגער ארבייטסלאזער יודעל זילבערבוים איז אין זיין אייגענער וואוינונג אויף סקלאדאווא 17 בעגאנגען זעלבסטמארד, איבער- שניידענדיג זיך מיט א גאל-מעסער דעם האלז. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

געפינען 148 קאסטענס גארן

וואס די ברידער בוסקאווודא האבן בעהאלטן אין וולאצלאוועק

ווי בעקאנט האט דאס האנדעלס-געריכט ער- קלערט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע ברידער בוס- קאוואדא (פיעטריקאווער 82). צוליב דעם וואס דער באנקראט האט געהאט סמנים פון א ביזווילליגען, האט דאס האנדעלס-געריכט פערארדענט צו פער- זיגלען די לאגערען פון סחורות און די ברידער בוס- קאוואדא צו ארעסטירען. יוען דער קוראטאר איז געקומען אויספיהרען דעם אורטייל פון געריכט, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די ברידער בוסקאוואדא זענען נישט פערהאן אין לאדז די גרויסע לאגערען זענען געווען לעדיג און אלע טשעקן אויף עטליכע הונדערט טויזענד זלאטעס, וואס די באנקראטירטע האבען געהאט אויסגעשטעלט זענען פראטעסטירט געווארען.

די געליטענע לאדזער סוחרים האבען אנגע- הויבען אויף אייגענע האנד צו זוכען די פערשוואונ- דענע סחורה און ווי מיר דערוויסען זיך האט די אקציע געהאט ערפאלג. נעכטען זענען געפינען גע- ווארען 148 קאסטענס מיט בוימוואל און זיידענע גארן וואס די ברידער בוסקאוואדא האבען געהאט בעהאלטען אין וולאצלאוועק.

רעדוקציעס אין שייבלערס אפרעטור

(2) צוליב'ן סוף פון ווינטער-סעזאן אין דער פראדוקציע פון אייגיגע באנוועל-ארטיקלען זענען פון שייבלערס אפרעטור אפגעזאגט אנ'ערך 40 ארבייטער.

די פירמע זאל האבען אפגעזאגט פריהער די ארבייטער, וואס האבען רעכט אויף אונטער- שטיצונגען, מחמת דער גענייגענד אפגעארבייטער צייט.

גוט מארגען!

גשם און גשם

אזא מזל האבען מיר שוין: דארף מען שניי, קומט רעגען, דארף מען רעגען, קומט שניי. דארף מען זון, איז „פאכמורנע", דארף מען ס'זאל זיין „פאכמורנע" שיינט די זון — אזא מזל האבען מיר שוין!...

האבען יודען געבעטען, אז די ערשטע טעג סוכות און חול-המועד זאל זיין שיין, מ'זאל קענען זיצען אין דער סוכה, האט גענומען גשם'ען און אהן אויפהער.

שטעהען די סוכות פערייתומט, דער סכך איז אויסגעווייקט, פון די ווענט רינט, אזוי ווי אין א ביי מאדערן הויז, וואו דער ווירט הייסט זיך בעצאהלען פאר א יאהר „ז'גורי"...

איצט, אז די יודען וועלען בענטשען גשם, מ'וועט בעטען אויף רעגען, וועט מסתמא די זון אויף צו להכעיס ארויס פון פוטער-פאס, און וועט נעמען ווארימען און פרעגלען, און די ווינטער-סחורה וועט בלייבען ליגען ווי א פגר אויף די פאליצעס, און שטאטס שניי, וועט שיטען מיט פראטעסטען.

אזא מזל האבען מיר שוין, דארף מען אביסעל גשם, ברענט די זון, יודען זאלען קענען האבען אנ' עונג סוכות — גשם'ט גאר...

אב-נעק.

עמיגראציע קיין בראזיליען

די מלחמה-אקציע איז נישט קיין שטערונג

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער לאדזער אפטיילונג פון עמיגראציע סינדיקאט — זענען לעצטענס געצפענט געווארען אלע פארטען אין בראזיליען און צוו. אנד. דער פארט סאנטאס, וואו עס האבען זיך געריכטעט א סך עמיגראנטען.

דער פארט סאנטאס איז געווען געשלאסען צוליב דער רעוואלוציאנערער אקציע.

איטליכער עמיגראנט, וואס פאהרט קיין בראזיליען, קאן זיך דעריבער איצט ווענדען אין עמיגראציע-סינדיקאט מיט די געהעריגע דאקומענ- טען.

אויסגעבראכען א שטרייק ביי די האלץ-ארבייטער

נעכטען האט אויסגעבראכען א שטרייק פון אלע לאדזער האלץ-ארבייטער סיי יודען און סיי נישט יודען, די פאדערונג איז א לוין-העכערונג.

א שרפה צוליב א דעפעקט אין קוימען

(2) אויף גלובנא 45 איז אין ישראל וויינ- בערג'ס הויז אויסגעבראכען א שרפה צוליב א דעפעקט אין קוימען.

אויף פראנציסקאנער גאס פליהען... ציגעל

אויף די קעפ פון די דורכגעהער

אויף דער פראנציסקאנער גאס זענען נעכטן געפלויגען... ציגעל. איין ציגעל האט געטראפען אנ'אדורכגעהענדע זקנה. אויף רוג אלעקסאנדריסקא און פראנציסקאנער, האט א צווייטער שמעון פראשקער בעקומען א ציגעל אין קאפ אריין.

אין ביידע פאלען ווייסט מען נישט פון וואנען די ציגעל זענען געקומען.

די מאדערנסטע און בעסטע
מענער היטען
אין אלע פארבען
צו קאנקורענץ-פרייזען
בעקומט מען נאר ביי

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-דראמאטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(142

— מאנקע, האט דער אדוואקאט געזאגט, וואס מיינט איהר מיט דעם אלעמען צו זאגען אייער פאטער.

— נישט מעהר, אז ער וואלט זיך געדארפט מודה זיין אין דעם בעגאנגענעם פערברעכען און אפראטעווען דעם אומשולדיגען פראנקענשטיינען.

דער אלטער פערברעכער האט נישט רעאגירט אויף דעם סוף-כל-סוף שווערען אורטייל פון זיין טאכטער, א גרעסערען רושם האט עס געמאכט אויף דעם אדוואקאט פארעלסקי, וועלכער האט געזאגט:

— איך מוז מודה זיין, אז איך וואלט נישט גע- ווען אזוי דרייסט אין מיינע איבערצייגונגען ווי איהר הגם איך בין עלטער פאר אייך און האב גרויסע לעבענס-פראקטיק.

— לאזט אפ, הער אדוואקאט, מיין טאכטער איז גערעכט, איך אליין האב שוין געוואלט דאס זעלבע טון, אבער ס'האט מיר נישט געלאנגט קיין דרייסטקייט דערצו, איך בין אלט און קראנק, עס וועט נישט לאנג דויערען און איך וועל אוועק אויף יענער וועלט, אהן איין מצווה, אהן א גוט ווארט פון איינעם, פיל מיט שרעקליכע זינד, ערשט לעצ- טענס האט זיך, מיין הארץ און מיין געוויסען גע- רירט און איך האב געוואלט אויסקויפען מיינע חטאים, אבער איך פיהל ווי מיינע טעג זענען גע- צעהלטע און איך וועל נישט בעוויזען שוין קיין איין גוטע זאך צו טון. דאס איינציגע וואס וואלט מיר נאך געקענט פערכענען ווערען פאר א מצווה, וואלט געווען ווען איך זאל זיך מודה זיין אין מיין לעצטען פערברעכען און ארויסנעהמען די חרפה און שאנד, מיט וועלכער ס'איז בעדעקט געווארען אנ' אומשולדיגער מענש.

אדוואקאט פארעלסקי האט געוואלט דערויף עפעס ענטפערען, אבער דער אלטער האט איהם אפ- געהאלטען...

— ניין, ניין, הער אדוואקאט, זאגט מיר גאר- נישט, ווערטפערט מיך נישט ווייל מאנקע איז גע- רעכט, פולשטענדיג גערעכט, איך וועל אזוי טון. אך בער נאך פאר דעם, וואס וועט געשעהען וואלט איך געוואלט אויך עפעס זאגען מאנקען, און דווקא אין אייער אנוועזענהייט. מאנקע איך בין צופרי- דען, וואס דו ביזט אויסגעוואקסען אזא שעהנע און ערהליכע, וואס אלע גרויסען זיך מיט דיר און ליבען דיך. איך בין זיך מודה, אז דאס איז נישט מיין פערדינסט, איך האב דיך נישט געפיהרט אויף קיין ערהליכען וועג. כ'האב זיך אפילו נישט געמיהט וועגען דעם, און פאר דעם ווי איך געה אוועק אויף אייביג, אדער צו שטארבען, אדער פערפוילט צו ווערען אין טורמע, איידער איך בין זיך מודה אין מיינע פערברעכענס וויל איך זיך מודה זיין אין נאך איין זאך, וואס וועט דיר מאנקע אויפעפענען די אויגען אויף פיל אנדערע זאכען, וואס זענען פאר דיר געווען פערבארגען.

— טאטע, איך הויב אן צו פערשטעהן וואס דו ווילסט מיר זאגען, איך הויב אן צו בעגרייפען, אז דאס וואס מענשען האבען מיר געזאגט, שוין פיל מאל קען זיין אמת, טאטע, זאג מיר, זאג מיר שנעל- לער, איז אמת, אז דו ביזט נישט מיין פאטער?...

— יא, אמת, אמת אזוי, ווי איצט איז טאג. איך האב חתונה געהאט מיט דיין מאמען, ווען דו ביזט שוין געווען אויף דער וועלט. זי איז געווען אזוי אומגליקליך, אוועקגעווארפען פון איהר חתן, ווי זי האט דערצעהלט, א בעסערער מענש, פערשטויסען פון איהרע עלטערן, האט זי זיך געבלאנקעט איי- בער די גאסען, נישט האבענדיג ווי איהר מידען און קראנקען קאפ אוועקצולעגען, צוזאמען מיט איהר קינד, און זי איז אריינגעפאלען צו מיר, צו אזא אויסוואורף און נידערטרעכטיגען פערברעכער, ווי איך בין געווען, איך האב געהאט מיין אויסרעכנונג דערביי. מיט איהר האב איך געוואלט געלד פער- דינען, און א קינד אויב ס'וואקסט אויס אין אונ- זער ספעריע, ברענגט עס אונז אויך הכנסות. זי איז אבער געווען צו איידעל, אז זי זאל אויסהאלטען אזא לעבען, ווי איך האב איהר אנגעווארפען. דאס הארץ האט איהר פשוט געפלאצט. נאך דריי יאהר פון שרעקליכע ליידען, איז זי געשטארבען און דאס קינד, דאס ביזטו געווען דו מאנקע, איך האב זיך אויף דיר אינגאנצען נישט אומגעקוקט, דו האסט זיך ערצויגען אין גאס, ביי בעקלעריי, ביי קאטארינקעס און קונצען-מאכעריי, און ווען דו ביזט אויסגעוואקסען, ווייסטו דאך צו וואס א מיידעל ווערט ביי אונז אויסגענוצט, אין גאס אריין שיקען מיר זי, און אזוי איז אויך געווען מיט דיר. דו ביזט געגאנגען אין גאס, אבער דו ביזט געווען אנ'אנ- דערע, דו ביזט עהנליך צו דיין מאמע. דו האסט נישט געקענט אויסהאלטען די דאזיגע אטמאספערע, דו האסט זיך מיט אלע מיטלען געוואלט ארויסדריי- טען און דאס האט זיך דיר איינגעגעבען, דו האסט איבערגעריסען אלע פעדים מיט אונז, האסט נישט געהאט ווער ס'זאל דיר העלפען, אלין מיט אייגענע כוחות, האסטו דו דערגרייכט, דאס וואס דו האסט געקענט דערגרייכען.

קיינער האט שוין נישט געהערט, וואס דער אלטער האט ווייטער גערעדט, מאנקע האט נאר כסדר איבערגעחזרט:

— מיין ארימע מאמע, מיין אומגליקליכע מאמע. פארוואס האסטו אזויפיל געליטען?...

מאנקע האט געהאלטען אין האנד איהר קליי- נעם אלבום, אין וועלכען זי האט געהאט איהרע אנדענקונגס-פאטאגראפיעס, פון דעם דאזיגען אלבום האט זי ערשט מיט עטליכע מינוט צוריק ארויסגע- נומען די פאטאגראפיע פון בערגער'ן, אין וועלכען דער אלטער האט דערקענט דעם מענשען, וואס האט איהם צוגערעדט צו בעגעהן דאס פערברעכען.

— מיין ארימע אומגליקליכע מאמע, האט מאנ- קע אלץ איבערגעחזרט און געזוכט די פאטאגראפיע פון איהר מוטער וועלכע זי האט אינגאנצען נישט גע- קענט. (פארטזעצונג קומט).

אכטונג, עמיגראנטען קיין קובא און אורוגוויי

די ארבייטער־עמיגראציע־ביורא אין ווארשא האט בעקומען צוגעשיקט נייע תקנות פון די עמיגראציע־בעדינגונגען קיין קובא און אורוגוויי.

פאסאזשירען פון דריטען קלאס קיין קובא ווערען אראפגעלאזט פון שיף, אויב זיי האבען אנ־איינפאהר־דערלויבניש פון קובאנישען עמיגראציע־דירעקטאר אדער אזעלכע, וועלכע פארמאגען 200 דאלאר. די דאזיגע 200 דאלאר ווערען אומגעקערט דעם פאסאזשיר אויב ער וויזט נאכדעם א בעשטעטיגונג פון קובאנישען עמיגראציע־דירעקטאר, אז איהם איז דערלויבט צו בלייבען אין לאנד. אין גע־גענפאל, ווערען די 200 דאלאר פערנוצט אויף צו־ריקצושיקען דעם פאסאזשיר אין דעם לאנד, פון וואנען ער איז געקומען.

פאסאזשירען פון 1־טען און 2־טען קלאס מוזען אויך וויזען 200 דאלאר, אבער ביי זיי ווערט דאס געלד נישט צוגענומען און עס ווערט זיי נישט געשטעלט קיין שום בעדינגונגען.

סוחרים, וועלכע פאהרען קיין קובא, מוזען וויזען 200 דאלאר אדער א שיפס־קארטע אויף צוריק.

פאסאזשירען פון 1־טען, 2־טען און 3־טען קלאס קיין אורוגוויי, מוזען א חוץ די מאראל־צייגניש און געזונטהייטס־צייגניש בעזיצען:

1) א שיפס־קארטע אהין און צוריק, אדער 2) 600 אורוגוויאישע פעזעס במזומנים (אנ'ערך 2400 זלאטעס), אדער 3) דאקומענטען, וועלכע זאלען בעווייזען, אז דער פאסאזשיר האט א פערמעגען אין אורוגוויי, אדער 4) אנ'ארבייטס־קאנטראקט פון אנ'ארטיגען ארבייטס־געבער.

גענויערע פרטים וועגען די ענינים קאן מען בעקומען אין ארבייטער־עמיגראציע־ביורא, ווארשא, לעשנא 3. אינפארמאציעס אויף שריפטליך אנ'בצושיקען א פאסט־מארקע פאר 50 גראשען.

פאר פעלשען וועקסלען א יאהר תפיסה
ער האט אבער נאך צייט תשובה צו טון

(2) פאר'ן געריכט איז נעכטען געשטאנען דער סוחר ישראל יודעל ניימאן, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארן אין לאזען אין פערקעהר פעלשע וועקסלען.

ער איז פאר'משפט געווארען אויף א יאהר תפיסה, דאס אויספיהרען די שטראף ווערט אפגעלעגט אויף 3 יאהר.

בעל־עגלה בעקומען אנ'עפילעפטישען אנפאל

(2) אויף פשעיאזד 24, האט דער בעל־עגלה יוזעף גאדזשינאווסקי פלוצלינג בעקומען אנ'עפילעפטישען אנפאל און אראפגעפאלען פון דער פוהר, פון וואס ער איז שטארק צוקאליעטשעט געווארען. אין אנ'אפגעשוואכטען צושטאנד, איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שטאטישען זאמעל פונקט.

מ'„רייסט" סחורה פון די הענד...
דער עיקר — אויף דער נאוואמיעסקא

(2) אויף נאוואמיעסקא 8 האבען גנבים אראפגעכאפט פון א פוהר דריי שטיק סחורה און אנטלאפען.

ראדיא־„ליבהאבער"
שניידען אויס א שויב און נעהמען וואס ס'לאזט זיך

(2) אין דעם געשעפט פון ראדיא־צודאטען, פעטריק. 155, האבען אין מיטען נאכט גנבים אויסגעשניטען א שויב און ארויסגענומען די ראדיא־אפאראטען, וואס האבען זיך דארט געפונען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „נותן־לחם"

נעכטען איז אונטערן פארזיץ פ ן אדוו. ווייצמאן פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „נותן־לחם". אויף דער פערזאמלונג איז אויך אנוועזענד געווען א פארשטעהער פון דער שטאטישער סטאראסטווע אין דער פערזאן פון לייטער קלעמענשינסקי. ס'זענען פארגעקומען וואהלען פון א נייער פערוואלטונג.

א גענויען בעריכט וועלען מיר ברענגען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „מנורה"

זונטאג איז פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער ציוני. רעוו. ארג. „מנורה" אין לאדז.

נאך די רעפעראטען פון די ה"ה ליכטענשטיין, פישער און טארענבערג איבער ארגאניזאציאנעלע פראבלעמען און ה' זאנדער'ס פאליטישען רעפעראט ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע.

עס ווערט דאן געוועהלט א נייער ועד פון פאלגענדע ה"ה: ליכטענשטיין (פרעזעס) טארענבערג און אויבערבאום (וו. פרעזעסען), פישער (סעקרעטאר), פריימאן (קאסירער), מיטגלידער העשקאוויץ, סאלני, דאקטארציק, בלאדי, רייזגעווירץ. קאנדידאטען: קאהן, וואלטער, הארצשטארק. אין דער רעוויזיאנס קאמיסיע פערשט, בלאט און וויטענבערג.

היינטיגע ערעפנונגס־פייערונג
אין דער פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינט אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „הזמיר" (אל. קאשטשושקי 21) א פייערונג צוליב דער ערעפנונג פון פארלעזונגס־יאהר אויף דער פאלקס־אוניווערזיטעט מיט דער בעטייליגונג פון הע. ד"ר ראזענבלאט, ד"ר י. פרענקעל, ד"ר יצחק שיפער, ווארשא און פון דער העברעאישער סטודיע ביים „הזמיר".

דער „שיר"־כאר גרייט זיך מיט א קאנצערט

ווי בעקאנט האט לעצטענס דער לאדזער יור. מוזיק־פעראיין „שיר" אונטערנומען אנ'אקציע כדי זיך צו פערשאפען א יודישען רעפערטואר.

די ווענדונג פון „שיר" איז געווען געדרוקט כמעט אין דער גאנצער יודישער פרעסע אין גאר דער וועלט. „שיר" האט בעקומען א סך בריף פון מוזיק־געזעלשאפטען, מוזיק־טוער און קאמפאזיטארן. די אנגעזעהענסטע יודישע קאמפאזיטארען פון אמעריקא האבען צוגעשיקט פיל מאטעריאל פון יודישען פאלקס־אוצר. דער דיכטער משה בראדערזאן האט פאר „שיר" ספעציעל אנגעשריבען א יודישען טעקסט צום רוסישען קאמפאזיטאר מוסארגסקיס א גרעסער ווערק. די אלע זאכען ווערען איצט דורך „שיר" פלייסיג איינשטודירט און וועלן שוין בקרוב אויפגעפיהרט ווערען.

היינט קאנצערט פון דער וואלגא־קאפעלע

א גרויסען אינטערעס האט ארויסגערופען דער קאנצערט פון וועלט־בעריהמטען רוסישען כאר און ארקעסטער א. נ. „וואלגא קאפעלע", וועלכע קומט פאר היינט, מיטוואך אווענד אין פילהארמאניע.

די קינסטלער וועלען היינט ארויסטרעטען אין ארטיסטישע אריגינעלע פאלקס־קאסטיומען און וועלען אויספיהרען אנ'אינטערעסאנטען פראגראם, וועלכע בעשטעהען פון די שאפונגען פון: א'וואנאוו, לעוויצקי, גלאקי, טשייקאווסקי, רימסקי־קארסאקאוו און צ. א. א גאנצע רייה הערליכע רוסישע פאלקס־לידער, ציגיינער־ראמאנסען א.א.וו.

יודיש קאמעראל־טעאטער
אלעע 1־טער מאי 2.
יודיש דראמ. טעאטער אין פוילן
ווילנער טרופע
אנפירונג: מ. מזאה. יאר XVII

היינט, מיטוואך, דעם 19־טן אקטאבער, 9 אוונט צום 6־טן מאל
בונט אין אויסבעסערונגס־הויז
א הינטערציטיקע טעאטער־שטיק אין 3 אקטן.
מחבר: פעטער־מארטין לאמפעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראטבוים.

פירען אוים:
פאסטאר . . . . . . יעקב קורלענדער
פערוואלטער . . . . דניאל שאפירא
וויקטאריא . . . . . מרים ארליעסקא
דערציער . . . . . משה פאטאשינסקי
פראקטיקאנט . . . . נחום מעלניק
פריץ . . . . הבל בוזגאן
קורט . . . . יעקב מאנסדארף
ערווין . . . . דבורה ראזענבלום
קארל . . . .
א באזוכערין . . . . רבקה שילער
פאליציי־אפיציר

דאס טעאטער־שטיק איז געבוים — ביי פריהער דראמאטישער באארבייטונג, אויפן גרונד פון אויטענטישע דאקומענטירטע געשעעניש און פאקטן, פארשריבן דורך יינגלעך פון א אויסבעסערונגס־הויז אין דייטשלאנד.
בילעטען־פארקויף פון 11 ביז 2 נאכמיטאג און 5—7 נאכמיטאג איז קאסע „אסטאריא", פון 7 אוונט אין קאסע פון טעאטער. אדמיניסטראטיווע אנפירונג: ב. אסס.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20
די בעליבטע סוברעטין רעגינא צוקער | בעריהמטער ארטיסט און זינגער הערמאן פעניגשטיין
די בעוואוסטע ארטיסטען: בערטא זאסלאווסקא, עווא שטאקפעדער ליזא שלאסבערג, לעאן נעטליבערמאן, קארל צימבאליסט, אהרן אייזענבערג, יוסף ניוווירט און אנד.
היינט, מיטוואך שפילט די טרופע אין פאביאניץ
פרייטאג, ד. 21־טן, 9 אוונט ווידערהאלונג פון דער אויסגענומענער פרעכטיגער אפערעטע
„דער זיסער בחור"
איינצעלהייטען מארגען.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.
היינט פרעסע־פארשטעלונג פינקטליך 9 אווענד
„טאנצט, יודעלעך טאנצט!" לעבט, לאכט נאר און קוועלט, „די יודישע באנדע" שפילט— שאקעלט זיך די וועלט!!!
נאר 9 גאסטשפילען פון בעריהמטען ווארשאווער קליינקונסט־טעאטער
די יודישע באנדע
אין דער שפיץ: חבה גראסבערג, ראזא נאזעל, לאלא פאלמאן, זישע קאץ, דוד לעדערמאן, מ. אפענהיים, יצחק נאזשיק.
פרעמיערע טאנצט יודעלער טאנצט!..
א פרייליכע שפיל אין 2 טיילען. 15 בילדער מיט א פראלאג און עפילאג, צונויפגעשטעלט און אויסגעפיהרט פון יצחק נאזשיק.
מוזיק פון יוסף קאמינסקי און הענעך קאן. דעקאראציעס: א. ליבערמאן.
קאנפערענסיער: זישע קאץ. ביים קלאוויר: פאניא קאמינסקא־עפשטיין.
גרויסער ארקעסטער! אינספיצענט: ב. שווארצשטיין. אדמ. לייטונג: י. וויינבערג.
גארדעראבע פריין

ביי דער ווילנער טרופע

היינט, מיטוואך גיבען די „ווילנער" אין יודישען קאמעראל־טעאטער צ'ם 6־טען מאל זייער ערעפנונגס־פרעמיערע „בונט אין אויסבעסערונגס הויז". וועלכע ווערט אויפגענומען יעדען אווענד מיט שטורמדיגען ערפאלג.

דאנערשטאג און פרייטאג שפילט די טרופע אין קאליש, כדי צו קענען קאמפלעט פערענדיגען דעם רעמאנט פון טעאטער און ברענגען אין פולער ארדנונג דאס בעהייצונג.

שבת, דעם 22־טען, ווערט ווידער געשפילט „בונט אין אויסבעסערונגס־הויז".

נעכטיגע פייערליכע פרעמיערע
פון דער „יודישער באנדע" אין „סקאלא"־טעאטער

ביי א זעהר געהויבענע שטימונג איז נעכטען אווענט אין טעאטער „סקאלא" פארגעקומען די פרעמיערע פון שלאגער־פראגראם „טאנצט יודעלעך, טאנצט" אויסגעפיהרט פון ווארשאווער גלעצענדען רעווי־אנסאמבל „די יודישע באנדע", די הומאר־פולע טעקסטען, די הארציגסטע פאלקסטימליכע מוזיק און דער עיקר דאס פרעכטיגע שפילען פון דער סימפאטישער „יודישער באנדע" האט ארויסגערופען גרויס בעגייסטערונג ביים פובליקום.

ראדיא־פראגראם
מיטוואך, דעם 19־טען אקטאבער

11,40 פרעסע־בעריכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפליה־קאמוניקאציע. 11,58 צייט־סיגנאל. 12,10 גראמאפאן־פליטען. 1,00 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,55 סקויטען־כראניק. 4,00 דיאלאג פאר דערוואקסענע קינדער. 4.15 שמועסען פון קינדער. 4,25 גראמאפאן־פליטען. 4,40 רעפעראט. 5,00 אוידיציע פאר מוזיק ליבהאבער. 5,40 רעפעראט. 6,00 קאנצערט. 6.55 פערשידענעס. 7,15 קאמוניקאט. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערען. 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא־פרעסע. 8,00 קאנצערט, ספארט־ידיעות, פרעסע־ידיעות. 9,50 קאמערשלקאנצערט. 10,00 אוידיציע. 10,15 טאנץ־מוזיק. 10,40 גראמאפאן־פליטען 10,55 קאמוניקאט פון מעטעאראלאגישען אינסטיטוט. 11,00 טאנץ־מוזיק.

אויסלאנד

4,30 דאווענטרי — סימפאנישער קאנצערט. 6,30 ריגא — אפערע. 6,30 העלסינגפארס — אפערע. 8,00 אסלא — קאנצערט. 8,30 מיילאנד — אפערעטקע. 8,45 רוים — אפערע. 9,15 דאווענטרי — סימפאנישער קאנצערט.

דעם אלטענס גוטע צרה
פון פסח סאנאלאוו

דער מעכטיגער קאליף אבדול־אלא איז זעהר קראנק.

א שווערער אומעט האט זיך אראפגעלאזט איבער'ן גאנצען קייזערליכען הויף.

האט מען גערופען די גרעסטע דאקטוירים פונ'ם לאנד; מען האט אלע רפואות אויסגעפרובט, און ס'האט אויך נישט געהאלפען, האט מען צונויפגערופען אלע זנאכערס און כשוף־מאכערס, מען האט אלע גראזען און קרייטעכערס אויסגעפרובט, מען האט פיל כשופן אויפגעטון און אבדול־אלא איז אלץ פערבליבען ליגען אויף זיין געלעגער, אנ'אויסגעצערטער און א קראנקער.

אזוי איז אוועק א וואך נאך א וואך, און וואס אמאל איז דער טרויער אלץ גרעסער געווארען, און וואס אמאל איז די זארג אלץ שטארקער געווארען: וואס טוט מען, וואס טוט מען?

דערווייל האט זיך איבער'ן גאנצען לאנד צוטראגען די ידיעה:

— אבדול־אלא איז קראנק, אבדול־אלא איז קראנק!

און וואו נאר ערגעץ א רופא, און וואו נאר עפעס א שפרעכער, האט זיך געמאלדען אין פאלאץ, זיין הילף דעם קאליף צו געבען.

ביז איינמאל א טאג, האט מען זיך דערוואוסט אז ערגעץ־וואו אין א שטעטעל געפינט זיך עפעס א וואונדערבארער מענש, אלט איז ער אפשר א הונדערט מיט פופציג יאהר, און געזונט איז ער, אז עס פעהלט איהם גאר נישט: שטארק פעסט מיט אלע ציינער אין מויל, מיט א פאר ליכטיגע אויגען נאך און ער הערט אלצדינג און ער עסט אלצדינג און ער טוט אלצדינג און ווייסט און פערשטעהט וואס קיין גלייכען איז צו איהם נישטא.

— הער, אלטיטשקער, — האט מען איהם געזאגט — געה נאר דו פרוב עפעס אנ'עצה געבען, פארט דערלעבט אזא עלטער.

איז געקומען דער אלטיטשקער אין קייזערליכען פאלאץ.

עפענענדיג די טיר האט דער אלטער אויסגעשריגען:

— אויף וואס איז דא א לעבעדיגער קבר, פארוואס זענען די טירען פערמאכט.

— דער קאליף זאל קיין לופט נישט כאפען — האט מען איהם געענטפערט.

— וואס? — האט דער אלטער ווידער א זאג געטון — קיין לופט נישט כאפען? און מיט וואס זאל ער לעבען? א מענש האט דאך לעבען אויף צו אטעמען און פרישע לופט ווערט איהר קיינמאל נישט שאטען.

דער אלטער האט גלייך אלע טירען געעפענט און האט ווידער א זאג געטון:

— ווער האט די פענסטער פון דער ליכטיגער זון פערשטעלט. עפענט אויף! די זון גיט אונז לעבען און געזונט!

און וועדנדיג זיך גלייך צום קאליף האט ער א זאג געטון:

— איך ווייס, איך ווייס דו ליגסט שוין לאנג אזוי! נישט דו עסט, נישט דו טרינקסט: די פרישע לופט האט מען צו דיר נישט צוגעלאזט; די זון האט מען פון דיר פערשטעלט און דיין קערפער האט מען מיט רפואות און ריחות פערסמט, אך! דו ארימער מענש! אט זעה מיך! ווייסטו פארוואס איך זעה אזוי אויס? ווייל אלע מיינע יאהרען האב איך גוט געארבייט; זיך אנגעגעמיט און גוט געגעסען, פראסט געגעסען, זעהר פראסט, אבער מיט געשמאק; פרישע לופט האבען מיינע לונגען שטענדיג איינגעאטעמט; די שטארקע זון האט מיין קערפער דורכגעווארעמט און יעדער אבר פון מיין קערפער האט קיינמאל קיין רוה נישט געהאט ביי מיר, שטענדיג גאר בעוועגט, בעוועגט!

אנו שטעה גאר אויף אביסעל און ווילסטו זיין געזונט זאלסטו מיך פאלגען: הויב אן צו עסען און וואס פראסטער און וואס געשמאקער, הויב זיך אן בעוועגען; נעהם ארבייטען, אטעם איין פרישע לופט, ברען זיך דורך אויף דער זון און האב נישט מורא פאר גאר נישט: א מענש איז שטארקער פון אלעם.

האט אבדול־אלא דערפיהלט עפעס א פרייד אין הארצען; ער האט אנגעהויבען פאלגען דעם אלטען און פון טאג צו טאג איז ער אלץ שטארקער און שטארקער געווארען ביז ער איז אינגאנצען געזונד געווארען פון זיין קרענק.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראגריג און שטערבליך. ספעציעל נאטירליכע היילבאנדלונגען אויסגעצייכענט נאך דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר פראכירעווינר בעוויזענען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט היילי-נארמעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאטע-פוס, ספעציעלע איינלאגען און די שיך קינסטליכע גומענע פוס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. די לאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנוש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דאנק איך הערצליך פאר'ן אויסהיילען מיין קינד פון א שווערער פערקריפלונג (פארעליוש פון די פיס) דורכ'ן פערלעגען א ספעציעלען הייל-ארטאפעדישען גארמעט לויט זיין מעטאדע. דאס קינד איז איצט געזונט און גלייך.

(—) **Szklarowie.**

ווערקשטעל פון

שירמס און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקנס

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ד"ר גאלדשטיין-פלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציענע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 4-7 אווענד

שול-ביכער, ספרים, טלתים,

שרייב-מאטעריאל און מחזורים

25 פראצ. ביליגער!

וואסכאדניא 34 (פראנט-געשעפט)

ווי אויך איינגאנג דורכ'ן טויער.

צו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהר-ביכער, ספעציעלען אויסוואהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בעריהמטע ווילנער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פוילישע איבערזעצונגען. ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, סליחות, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאטעריאל אזוי אז דאס שול-יונגעל קאן זיך אלעס איינקויפען אויף איין ארט און צו רעעלע פרייזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות

געדענקט דעם אדרעס:

וואסכאדניא 34 פראנט-געשעפט אדער דורכן טויער

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון $2\,{}^1/_2$ — 4 און פון 7 — 8 אווענד

Dr. med

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד. זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med.

M. Kołudzki

choroby wewnętrzne

przeprowadził się na ulicę

11 Listopada № 15

tel. 166-49.

Przyjmuje od 9-10 i od 7-8 wiecz.

אויטאגענישע שווייסונגען מעטאל-בעארבייטונגען שלאסעריי-ארבייטען מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

די קונסט-פאטאגראפישע אנשטאלט

„פאלאניא" 11 יערזשעגא 11

מאכט בעקאנט, אז עס איז ערעפענט געווארען אן'אפטיילונג פון פאטא אמעריקאנישע בילדער אלא פאטאמאטאן. וואס גיט 8 שעהנע בילדער אין פערלויף פון א קורצער צייט פאר 1.25 זעהר דויערהאפט, ווי אויך פאסטקארטען-אויפנאהמען צו זעהר נידריגע פרייזען. איך נעהם אויך אן אמאטארסקע ארבייט אויסצופערטיגען זעהר ביליג.

בעמערקונג: איך האב זעהר פיל נייע ארטיסטישע קאסטיומען, וואס זיי ווערען צוגעגעבען צו די אויפנאהמען, אהן צוצאהלונג. עס ווערט אויך פערגרעסערט אלע ארט פארטרעטען.

מיט אכטונג

„POLONJA„

לאדז, יערזשעגא 11

צופאהר טראמוואי נומער 3. אינה.: דיפל. פאטאגראפ. גוטערמאן

ראהמען ראהמען

אלע קויפען

נור ביידער בעקאנטער פירמע

י. צווייליך

נארוטאוויטשא 11

טעל. 135-53.

פארוואס?

ווייל ביי מיר קענט איהר בעקומען אלע גרויסען ראהמען צו בילדער, ווי אויך ראהמען צו גארדינען צו שפאט-ביליגע פרייזען.

—געדענקט די אדרעס!—

ראהמען! ראהמען!

קאראקולענע

דאמען-פאלטענס

ווי אויך פאקענע, זרעבקענע און א פיועם-פאלטען פערקויף איך ביליג.

האטעל „מאנטיפעל"

זאכאדניא 45, צימער 17.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

גארדינען-פאבריק

לייטונג: **איזאק בער**

לאדז, פיעטריקאווער 21

אין צווייטען הויף, ערשטער שטאק.

עמפפעהלט פארהאנגען, קאפעס-ראלעטען, ווישראזשען, עטאמינען, טיולענע, שידעלקאווע, פילע, די נייעסטע מאדעלען

אין גרויסען אויסוואהל

צו די ביליגסטע פרייזען.

רעעלע בעהאנדלונג!

קומט און איבערצייגט אייך!

שיטרען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

-- און אנדולאציע --

ביי קערש, סקווערנאווא 15

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

אויפנאהמעס צו מאטריקולען און פעסער

נור 1 זל. 6 שטיק

רעטושירט, ברוינע פארב, ווי אויך פאסט-קארטען-אויפנאהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם אן צו קאפירען פון אמאטארען.

מיט אכטונג **L. LAKS**

זשעראמסקיעגא 84.

צופאהר מיט טראמוואיען 8, 5, 6, 16 און 9.

דער לאדזער האנדעלס-אנגעשטעלטער פעראיין, פיעטריקאווער 85

מאכט בעקאנט זיינע מיטגלידער, אז די

יעהרליכע אלגעמיינע

חברים-פערזאמלונג

וועט פארקומען ד. 10 דעצעמבער ד. י. 6 א זייגער אווענד צום ערשטען טערמין און דעם 17 דעצעמבער צום צווייטען טערמין.

6393 די פערוואלטונג.

מאשינ-לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

א שטוב און קוך אין בעסטען צענטרום שטאט צווישען פולנאצנא און גאוואמיעסקא איז איבערצוגעבען. צו ערפאהרען ביי טארנער און פינקעל, גאוואמיעסקא 6. 6395

2 צימערען און קוך, 1 שטוב מיט א קוך ווי אויך ענצעלנע שטיבען זענען פון זאפארט צו פערמיטען אויף בזשעזשינער 26 און אויף דער פראנציסקאנער 30, צו ערפאהרען ביים ווירט פראנציסקאנער 30. 7374

פריינע פאסטענס

א שטריקער-געזעלען ווערט געזוכט אויף 80 x 12 מאשין. צו ערפאהרען גאפיורקאווסקיעגא נומער 45 ביי קרעל. 6394

פערשידענעס

אכטונג, אבערלאק-נייהערס און טריקאטאזש-פאבריקאנטען. מעסערליך צו זינגער'ס אבערלאק 150 א פאר. זיגעלמאן, פיעטריקאווער 238. 6890

געלעגענהייטליך און פרייזווירדיג צו פערקויפען א ווילע אין פאדעמביצע אין אנ'ערשטקלאסיגען פונקט. איינצעלהייטען צו ערפאהרען ביי ווינאקור, זאוואדזקא 16a. 6376

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40	"	—60	4 "
נאכ'ן טעקסט—12	"	—18	8 "

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman